

MORAL VIDEO

รายงานประจำปี ๒๕๕๗

Annual Report 2014

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

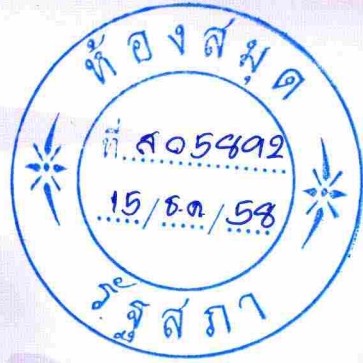

3961202157

ส 05892

สบ	ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน).
16	รายงานประจำปี 2557
1.1	ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน).
2557	

๙๕๑๑๖

ฉบับ
ที่ ๑๖
๑.๑
๒๕๕๗

รายงานประจำปี ๒๕๕๗

Annual Report 2014

สิ่งพิมพ์รัฐบาล
สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

หน้าว่าง

สารบัญ

- ๔ สารจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
- ๖ สารจากประธานกรรมการบริหารศูนย์คุณธรรม
- ๘ สารจากผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม
- ๑๐ แนะนำองค์กร
- ๒๕ ผลการประเมินการปฏิบัติงานตามคำรับรองการปฏิบัติงานของศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)
- ๒๙ งานเด่นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗
- ๔๙ ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์
- ๕๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า สนับสนุนการวิจัย พัฒนา องค์ความรู้ นวัตกรรมด้านคุณธรรมความดี และเผยแพร่
  - ๕๑ ๑.๑ การสนับสนุนการวิจัย องค์ความรู้ และพัฒนาหลักสูตร
  - ๖๘ ๑.๒ การสร้างสรรค์สื่อสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์
- ๗๕ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยุทธศาสตร์พัฒนากระบวนการสมัชชาคุณธรรม สร้างเสริม สนับสนุน พลังความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย
  - ๗๕ ๒.๑ สมัชชาคุณธรรม
  - ๘๑ ๒.๒ การส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายคุณธรรมความดี
- ๙๕ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร
  - ๙๕ ๓.๑ โครงการพัฒนาขีดความสามารถของศูนย์คุณธรรม ให้เป็นองค์กรมาตรฐานตามระบบคุณภาพ
  - ๙๖ ๓.๒ ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
  - ๙๙ ๓.๓ งบการเงินประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗

สารจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

ปลูกฝังคุณธรรมดี มีส่วนร่วมสร้างชาติ

ประเทศไทยกำลังเดินทางเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในปี ๒๕๕๘ นี้ ซึ่งจะมีการพัฒนาต่างๆ เกิดขึ้นทั้งในระดับประชาชน หน่วยงาน และประเทศ เพื่อเข้าสู่การพัฒนาอย่างเต็มรูปแบบมีศักยภาพพร้อมในทุกๆ ด้าน โดยเริ่มจากรากฐานด้านคุณธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดวิถีชีวิตและทัศนคติของมนุษย์ เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาสังคมต่อไป

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) จึงมีบทบาทสำคัญในฐานะองค์กรกลาง ในการผลักดันเพื่อสร้างรากฐานของประเทศให้แข็งแกร่งและยั่งยืน เพราะเป็นหน่วยงานกลางข้อมูล สนับสนุนและพัฒนาเครือข่ายคุณธรรมความดี เน้นโครงการบูรณาการระหว่างภาครัฐและประชาชน เชื่อมประสานเครือข่ายจนเกิดเป็นสมัชชาคุณธรรมครอบคลุม ๗ กลุ่มในสังคม คือ กลุ่มข้าราชการ (องค์กรภาครัฐ) กลุ่มการเมือง กลุ่มธุรกิจ กลุ่มศาสนา กลุ่มสื่อมวลชน กลุ่มชุมชน และกลุ่มการศึกษา

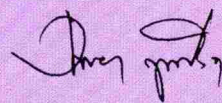
ดังนั้น ภารกิจสำคัญของศูนย์คุณธรรม คือ เป็นองค์กรหลักในการส่งเสริม สนับสนุน ผลักดัน และขับเคลื่อนให้เกิดความดีในทุกๆระดับ ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน สังคม หรือประเทศ จึงต้องมีบทบาทในการขับเคลื่อนมากเป็นพิเศษ โดยการจัดทำแผนงานการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสาธารณะต่างๆ สื่อสังคมออนไลน์ และเครือข่ายห้องสมุดศูนย์คุณธรรม รวมทั้งการจัดกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมให้ประชาชนเข้าถึงเข้าร่วมได้อย่างเข้าใจ มีส่วนร่วมในการคิดทำและนำไปใช้

ในวงกว้างได้ มีผลงานที่ปรากฏชัดเจนเป็นตัวอย่างของสังคม และทำให้แต่ละสังคมย่อยเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในระดับชุมชน อำเภอ จังหวัด ท้ายที่สุดแล้วจะเป็นแนวทางระดับประเทศ ที่ทำให้คนไทยทุกคนมีความภาคภูมิใจในการทำดี มีส่วนร่วมกับชุมชน ตระหนักถึงคุณค่าของคุณงามความดีที่ได้มอบให้กับผู้อื่นจนเป็นผู้มีคุณธรรมในตนเอง พร้อมจะนำมาใช้เพื่อพัฒนาประเทศชาติต่อไปได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ทั้งหมดนี้ คือการปลูกฝังคุณธรรมความดีอันสำคัญ เพื่อให้ประเทศและประชาชนมีความพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในปีนี้เป็นและปีต่อไป เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในระดับเวทีโลกได้ และทำให้นานาประเทศทั่วโลกได้รู้ว่า รากฐานที่สำคัญของประเทศชาติมาจากประชาชนที่มีคุณธรรม การเผยแพร่เรื่องราวเกี่ยวกับคุณธรรมจึงจำเป็นต้องทำอย่างต่อเนื่อง จริงจัง เป็นแผนงานระดับชาติ จึงอยากให้อำเภอ กิ่งอำเภอ หน่วยงาน ร่วมกันทำเรื่องคุณธรรมซึ่งเป็นนามธรรมให้เกิดเป็นรูปธรรมขึ้น เพื่อให้ผลงานเป็นที่ประจักษ์และขยายไปในวงกว้าง เพื่อสร้างคน สร้างทีม สร้างงาน สร้างเครือข่าย สร้างชาติ ให้เป็นสังคมที่มีคุณธรรม มีประชาชนคนดีที่จะเป็นกำลังสำคัญในการสร้างชาติบ้านเมืองต่อไป

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนขับเคลื่อนนโยบาย และสนับสนุนการทำงานของศูนย์คุณธรรมด้วยจิตสาธารณะ ขอให้กำลังใจทุกท่านให้มีร่างกายแรงใจในการทุ่มเททำงาน เพื่อประชาชน และสังคมคุณธรรมสังคมคุณภาพ เพื่อให้ประเทศได้ก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างเต็มภาคภูมิ

นายสนธยา คุณปลื้ม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

สารจากประธานกรรมการบริหารศูนย์คุณธรรม

แก่นแท้ของคุณธรรม คือ ความดี

ตลอดเวลาหลายปีที่ศูนย์คุณธรรมได้สร้างองค์ความรู้ พัฒนา และค้นคว้าหานวัตกรรมใหม่ๆ ผ่านโครงการวิจัยการถอดองค์ความรู้ การประชุมสัมมนา การลงมือปฏิบัติการร่วมกับบุคคลสังคม ภาคี เครือข่ายนั้น นับว่าศูนย์คุณธรรมมีความมุ่งมั่นอย่างมั่นคงในการ ผลักดันและขับเคลื่อน “สังคมคุณธรรมในอุดมคติ” ให้เกิดขึ้นได้

คำว่า “คุณธรรม” แปลว่าสภาพคุณงามความดี หรือหน้าที่ อันพึงมีอยู่ในตัว อันหมายถึงหลักของความดี ความงาม ความถูกต้อง ซึ่งแต่ละบุคคลจะแสดงออกมาทางกาย วาจา ใจ และประพฤติปฏิบัติ จนเกิดเป็นนิสัยเป็นสิ่งที่มิมีประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม แต่คุณธรรมของแต่ละบุคคลนั้น ไม่มีเครื่องมือใดสามารถวัดหรือ ประเมินค่ามากนักได้ ดังนั้นกฎกติกาแห่งคุณธรรมจึงต้องถูกกำหนด ขึ้นโดยสังคม ในระดับที่คนส่วนใหญ่ของสังคมเห็นพ้องต้องกันว่า เป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานที่แต่ละบุคคลพึงมี

“ความดี” จึงนับเป็นแก่นแท้ของคุณธรรม และเป็นสิ่งที่ บังเจกชนรู้จัก เข้าใจ ปฏิบัติได้เอง โดยไม่ต้องมีผู้ชี้แนะ หากแต่มีจิตสำนึก ที่จะควบคุมกาย วาจา ใจของตน ให้คิดและปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลัก ของสังคมอย่างไม่ขัดแย้ง โดยมีคุณธรรมความดีเป็นเครื่องกรองพฤติกรรม ในขั้นต้นและเมื่อควบคุมตนเองได้แล้ว บุคคลนั้นจะสามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นในสังคมได้อย่างเข้าใจ และพร้อมสนับสนุนการทำงานของผู้อื่น

แม้ว่าสังคมจะมีความแตกต่างกันเพียงใด แต่หากสังคมนั้นได้ ปลูกฝังคุณธรรมให้กับเด็กและเยาวชนผ่านสื่อต่างๆ ทั้งบุคคล บ้าน วัด โรงเรียน องค์กร เพื่อการเรียนรู้เชิงบวก อาศัยระยะเวลาในการ บ่มเพาะเด็กและเยาวชนเหล่านั้นก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีของสังคม ต่อไปได้ ในทางกลับกัน หากสังคมนั้นไม่เคยบ่มเพาะเมล็ดพันธุ์แห่ง ความดีไว้เลย ก็ไม่อาจคาดหวังได้ว่าสังคมในอนาคตนั้นจะเป็นสังคมที่ดีได้ การบ่มเพาะความดีจึงเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ เพื่อสร้างรากฐาน สร้างต้นทุนที่ดีให้กับสังคมอย่างมีแนวทางชัดเจนและยั่งยืน

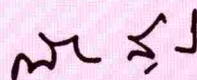

งานด้านคุณธรรมเป็นงานที่กว้างมากและมีหลายมิติ จึงเป็นไปได้ว่าแต่ละคนอาจจะให้คำจำกัดความหรือนิยามคำว่า “คุณธรรมความดี” แตกต่างกัน ดังนั้น การทำงานของศูนย์คุณธรรมจึงต้องมีพันธกิจที่ชัดเจน เป็นแกนกลางให้กับเจ้าหน้าที่ บุคลากร ภาคีเครือข่าย และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนนโยบายและการดำเนินงานไปได้อย่างมีทิศทางถูกต้อง และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายอย่างไม่มีข้อกังขา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้หรือต่อยอดได้ในอนาคต

คำว่า “ต่อยอด” นั้น จึงหมายถึงการนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ไปพัฒนา ดัดแปลง แก้ไขในเชิงบวก ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ผ่านกระบวนการคิดที่ดี มีคุณธรรม สามารถผลิตผลงานที่เป็นรูปธรรมให้กับชุมชนและสังคมได้ต่อไป ซึ่งแน่นอนว่าจะต้องใช้ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ทักษะที่ดีในการต่อยอดผลงานนั้นๆ ให้มีคุณค่าต่อสังคมอย่างเต็มประสิทธิภาพ

ด้วยรากฐานของประเทศไทย ที่มีการอบรมสั่งสอนการถ่ายทอดสืบสานต่อในเรื่องวัฒนธรรม คุณงามความดีของคนในชาติมาโดยตลอด ทุกศาสนาสอนให้ประชาชนเป็นคนดี เป็นคนมีศีลธรรม มีคุณธรรม องค์กรความรู้ด้านคุณธรรมนั้นจึงเป็นสิ่งที่พบได้ง่ายในสังคมไทย แต่ทว่าอาจไม่ถูกนำมาใช้อย่างครบถ้วนถูกต้อง ดังนั้น จึงขอให้เครือข่ายคุณธรรมคนทำงานทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันนำคุณธรรมในสังคมมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมกับเสริมสร้างพัฒนาคุณธรรมในส่วนที่ลุดถอยลงให้กลับคืนสู่จิตสำนึกของคนในชาติต่อไป ด้วยการทำงานของผู้ที่มีจิตสาธารณะ จิตที่เป็นคุณธรรมมีความเข้มแข็ง จริงใจ มั่นคง และพร้อมช่วยเหลือทุกคนอย่างเท่าเทียม จะทำให้สามารถสร้างปีกแผ่นแห่งคุณธรรมได้ง่าย และรวดเร็ว

ในโอกาสนี้ ขอขอบคุณที่ปรึกษากรรมการ อนุกรรมการ ภาคีเครือข่าย ความร่วมมือทุกองค์กร เจ้าหน้าที่ และผู้ให้การสนับสนุนศูนย์คุณธรรมทุกท่าน ที่ร่วมกันสร้างสังคมคุณธรรมและสนับสนุนงานของศูนย์คุณธรรม ด้วยความทุ่มเท มุ่งมั่น และจริงใจมาโดยตลอด และขอให้ความร่วมมือนี้เป็นพลังสำคัญที่จะนำพาสังคมไทยให้เป็นสังคมอันเต็มเปี่ยมไปด้วยคุณธรรมได้สัมฤทธิ์ผล

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.เทียนฉาย กีระนันท์
ประธานกรรมการบริหารศูนย์คุณธรรม

สารจากผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม

พลังสำคัญในการขับเคลื่อน

ในปัจจุบันประเทศไทยได้รับการพัฒนาและดำเนินนโยบาย เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมไปพร้อมๆ กัน เพื่อให้บุคลากรทั่วทุกภาค ของประเทศได้พัฒนาศักยภาพของตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ของโลกที่ตึงเครียดนานาประเทศและพร้อมรับการเข้าสู่ประชาคม อาเซียน (ASEAN Community)

การพัฒนาประเทศและสังคม สิ่งสำคัญคือต้องสร้างบุคคลและ สังคมให้มีคุณธรรม โดยการบ่มเพาะหล่อหลอมให้แต่ละบุคคลเข้าใจใน บทบาทหน้าที่ของตน รู้จักคิด พุด และทำด้วยหัวใจที่มีคุณธรรม อันจะ นำไปสู่การปฏิบัติตนต่อผู้อื่นในสังคม ชุมชน และพื้นที่ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม เพื่อลดปัญหาการขัดแย้งบาดหมาง ทำให้สังคมมีความ สมานฉันท์ และพร้อมที่จะขับเคลื่อนสังคมด้วยความดีงาม

ศูนย์คุณธรรมเป็นหน่วยงานองค์การมหาชน ที่ทำหน้าที่ในการ กระตุ้น สนับสนุน และส่งเสริมให้ทุกกลุ่มเป้าหมายจัดการองค์ความรู้ พัฒนาต่อยอดเป็นกลไกทางสังคม เสมือนเป็นฟันเฟืองที่จะทำให้การเดินหน้า พัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมั่นคง ตลอดจนประสานความร่วมมือ ระหว่างภาคีเครือข่ายทั้งที่เป็นพื้นที่ ชุมชน องค์กร สังคม สร้างเสริมให้ เป็นแหล่งบ่มเพาะคุณธรรม ให้ประชาชนมีจิตสำนึกและมีจุดแข็งทาง ด้านคุณธรรม อันเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสังคมเข้มแข็ง

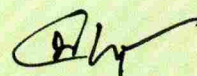
ในปี ๒๕๕๗ ศูนย์คุณธรรมมี ๓ ยุทธศาสตร์สำคัญในการ ขับเคลื่อน คือ ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า สนับสนุน การวิจัย พัฒนางองค์ความรู้วัฒนธรรมด้านคุณธรรมความดี และการเผยแพร่ ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการสมัชชาคุณธรรม สร้างเสริมสนับสนุน พลังความเข้มแข็ง ภาคีเครือข่าย และยุทธศาสตร์เสริมสร้างความเข้มแข็ง องค์กร

ในยุทธศาสตร์ดังกล่าว ศูนย์คุณธรรมได้ดำเนินการสนับสนุนการวิจัยสร้างนวัตกรรมและกิจกรรมกว่า ๑๐๐ ภารกิจ เพื่อพัฒนาและยกระดับจิตใจของมนุษย์แบบองค์รวม จัดสมัชชาคุณธรรมอาเซียน สมัชชาคุณธรรมระดับชาติและระดับภูมิภาค มีหลักสูตรหรือโมเดลองค์ความรู้ที่สนับสนุนส่งเสริมภาคีเครือข่ายคุณธรรมให้เกิดเป็นพลังที่เข้มแข็งรวม ๗ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสื่อมวลชน กลุ่มศาสนา กลุ่มชุมชน กลุ่มธุรกิจ กลุ่มการเมืองท้องถิ่น กลุ่มองค์กรภาครัฐ และกลุ่มการศึกษา เป็นที่ประจักษ์และยอมรับเพื่อให้คำว่า “คุณธรรม” เป็นคำที่ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญและร่วมกันสร้างร่วมกันพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็งของเครือข่ายคุณธรรมความดีอย่างกว้างขวางและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์หลักทั้งสามนี้ ล้วนแสดงถึงคุณธรรมความดีอันเป็นแกนกลาง เป็นเสมือนรากแก้ว ในการสร้างรากฐานของคุณธรรมให้หยั่งรากลงสู่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยเฉพาะการขับเคลื่อนความดีนี้จะต้องใช้พลังความสามัคคีจากทุกฝ่าย ร่วมกันผลักดันเนื้อหาสาระแนวคิ่วิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมจากคุณธรรมที่เป็นนามธรรมสู่คุณงามความดีที่เป็นรูปธรรมชัดเจนจับต้องได้ ซึ่งไม่อาจสำเร็จได้เพียงลำพัง หากแต่ต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจจากทุกฝ่ายในสังคมไทย ซึ่งศูนย์คุณธรรมได้รับความร่วมมืออันเป็นอย่างยิ่ง จึงอาจกล่าวได้ว่าภารกิจของศูนย์คุณธรรมสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามยุทธศาสตร์และตามนโยบายของประธานและคณะกรรมการบริหารศูนย์คุณธรรมได้ด้วยพลังความทุ่มเทจากทุกภาคส่วนของสังคม ตลอดจนคณะทำงานและเจ้าหน้าที่ทุกคน ที่มีความมุ่งมั่นที่จะช่วยสร้างเสริมคุณธรรมในสังคมให้ยั่งยืน

ขอให้ความสำเร็จที่ได้รับในปีที่ผ่านมา นี้ จงเป็นแรงใจอันสำคัญแก่ทุกท่าน ให้ร่วมกันสร้างคุณค่าของคุณธรรมให้ยิ่งใหญ่ยิ่งขึ้น ขึ้นไป เพื่อสร้างเสริมชีวิตของประชาชนให้มีความสุขอยู่ในสังคมคุณธรรมอย่างแท้จริง ในโอกาสนี้ ดิฉันขอขอบพระคุณท่านประธานและคณะกรรมการบริหารศูนย์คุณธรรม ผู้บริหารศูนย์คุณธรรม เจ้าหน้าที่ของศูนย์คุณธรรม และเครือข่ายต่างๆ ที่ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของศูนย์คุณธรรม เพื่อให้องค์กรนี้สามารถเติบโตและสร้างคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติอย่างยั่งยืนและมั่นคงตลอดไป

ดร.ฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร
ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

Moral Promotion Center (Public Organization)

แนะนำองค์กร

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ได้รับการจัดตั้งให้เป็น องค์การมหาชน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เรียกโดยย่อว่า “ศคธ.” เป็นหน่วยงาน ของรัฐ ในกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ตามพระราช กฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๘ ตอนที่ ๒๖ก. ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๔ โดยมีวัตถุประสงค์การจัดตั้ง ดังนี้

วัตถุประสงค์ ของการจัดตั้ง

๑. ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมพลังของกลุ่มหรือเครือข่ายทางสังคม และประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน รวมถึงการจัดประชุมสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ ที่สอดคล้องกับแนวทางหรือกรอบการดำเนินงานของคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อพัฒนาคุณธรรมความดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย
๒. ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัย ค้นคว้า พัฒนาองค์ความรู้ สร้างองค์ความรู้ใหม่ รวบรวมองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ บริหารจัดการความรู้ เผยแพร่องค์ความรู้ด้านคุณธรรมความดี และเป็นศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของการประพฤติปฏิบัติดีของบุคคลและการเป็นคนดีของสังคม
๓. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งทางวิชาการและนวัตกรรมในกระบวนการพัฒนาคุณธรรมความดีในรูปแบบต่างๆ
๔. ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมอื่นๆ และการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมทางสังคม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณธรรมความดี

วิสัยทัศน์

“ศูนย์คุณธรรม
เป็นแหล่งกลางพัฒนาความรู้
และนวัตกรรมด้านคุณธรรม
รวมทั้งสร้างเสริมพลังเครือข่าย
เพื่อขับเคลื่อนสังคมคุณธรรม”

พันธกิจ

๑. ดำเนินการสร้างพัฒนาและเผยแพร่ องค์ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยกระบวนการจัดการความรู้รูปแบบต่างๆ
๒. ดำเนินการจัดประชุมสมัชชาคุณธรรม ทั้งในระดับพื้นที่และระดับชาติ
๓. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือกับเครือข่ายองค์กรภาคีที่เกี่ยวข้อง ในการสร้างเสริมคุณธรรมความดี และการรวมพลังของกลุ่มหรือเครือข่ายทางสังคม เพื่อพัฒนาคุณธรรมความดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

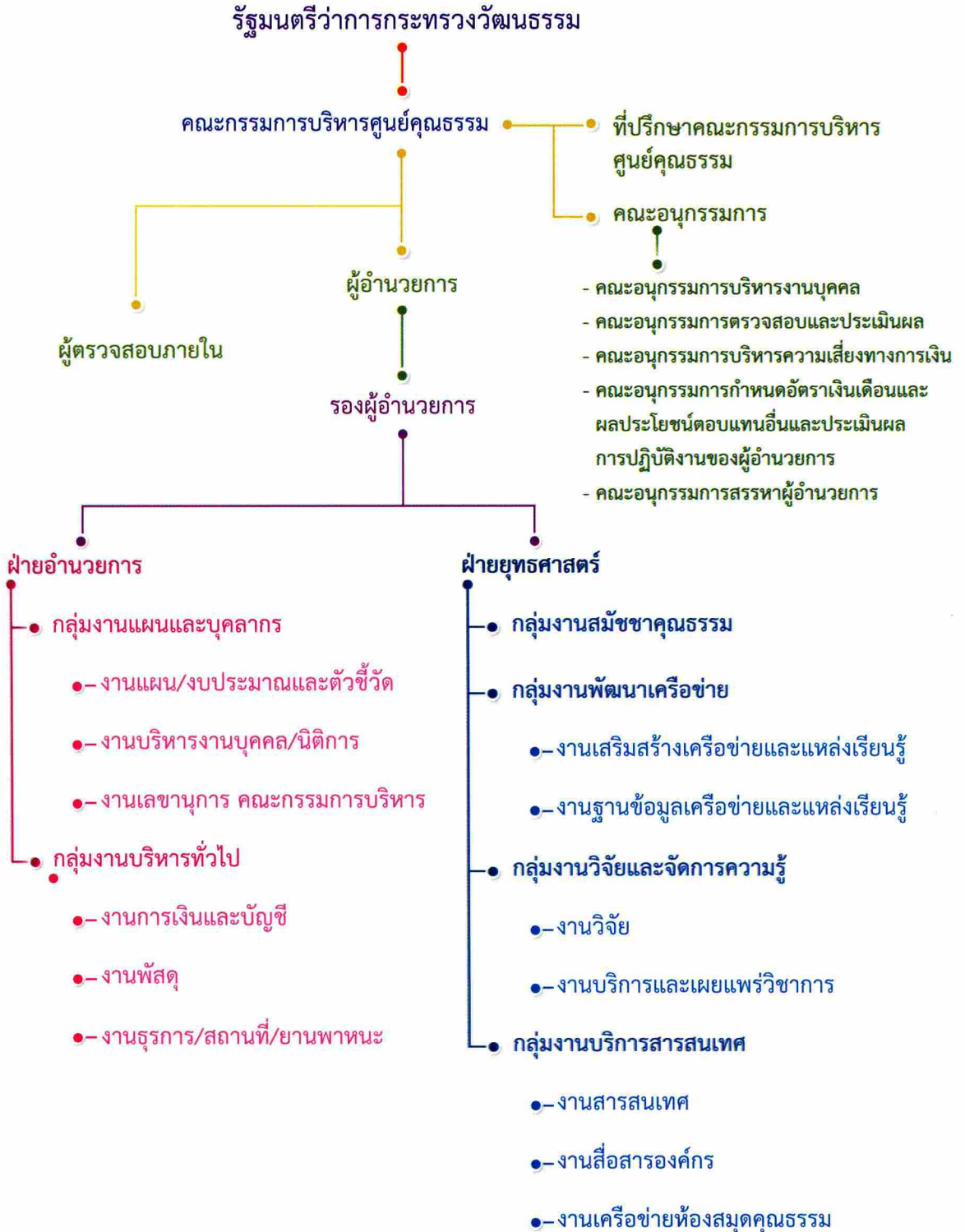
โครงสร้างการบริหารองค์กร

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานของรัฐในกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม บริหารและดำเนินกิจการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาฯ ภายใต้การควบคุมดูแลโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์คุณธรรม ประกอบด้วยประธานกรรมการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้ง จำนวน ๖ คน กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน ๓ คน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง ทั้งนี้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ

โครงสร้างการบริหารองค์กรของศูนย์คุณธรรมแบ่งออกเป็น ๒ ฝ่าย ๖ กลุ่มงาน เพื่อให้ผู้รับผิดชอบแต่ละกลุ่มงานสามารถดำเนินงานได้อย่างคล่องตัว อันจะส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

โครงสร้าง การบริหารองค์กร

คณะกรรมการบริหารศูนย์คุณธรรม

๑. นายแพทย์พลเดช ปิ่นประทีป
ที่ปรึกษา
๒. นายสมชาย เสียงหลาย
ที่ปรึกษา

คณะกรรมการบริหารศูนย์คุณธรรม

๓. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.เทียนฉาย กีระนันทน์
ประธานกรรมการ
๔. พลโทนิติวัติ บุรณะกุล
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๕. ศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย ณ เชียงใหม่
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

๑. นายวัชรมงคล เบญจธนะฉัตร
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๒. นายสิน สื่อสวน
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๓. นางสาวนราทิพย์ พุ่มทรัพย์
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๔. นางติ๊กมพร กองสอน
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๕. ดร.ฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร
กรรมการและเลขานุการ

กรรมการโดยตำแหน่ง

๑. ศาสตราจารย์ ดร. อภินันท์ โปษยานนท์
ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
๒. นายวิเชียร ขวาลิต
ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๓. นายกมล รอดคล้าย
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑ | ๒ | ๓

ผู้อำนวยการและผู้บริหาร

๑. ดร.ฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร
ผู้อำนวยการ
๒. นายสุทธิพงษ์ ชาญชยานนท์
รองผู้อำนวยการ
๓. นายกำธร เขาวรัตน์
ผู้จัดการฝ่ายอำนาจการ
๔. ดร.วรวิณี แสงเฟื่อง
ผู้จัดการฝ่ายยุทธศาสตร์
๕. นางสาวเบญจมาศ พลารุช
ผู้ตรวจสอบภายใน

ฝ่ายอำนวยการ

➔ กลุ่มงานแผนและบุคลากร

๑. นางจรีรัตน์ วงษ์เลิศ
หัวหน้ากลุ่มงานแผนและบุคลากร
๒. นายปิยะพงษ์ พารักษา
เจ้าหน้าที่บริหารงานบุคคล
๓. นางอนุสรณ์ ปัทมะสังข์
เจ้าหน้าที่งานแผน/งบประมาณและตัวชี้วัด
๔. นางสาวกนกกานต์ ก้องเวหา
เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

ฝ่ายอำนวยการ

➤ กลุ่มงานบริหารทั่วไป

๑. นางสาวศรีวิไล นวลขาว
หัวหน้ากลุ่มงานบริหารทั่วไป
๒. นางสาวศิริวรรณ ดวงกลมไพบูลย์
เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี
๓. นางสาวรัตนติญาภรณ์ ร่มเย็น
เจ้าหน้าที่บัญชีและการเงิน
๔. นางดารณี อ่อนสำลี
เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
๕. นายธนภัทร กฤตโยภาส
เจ้าหน้าที่พัสดุ
๖. นายวิชาวุธ ชวงษ์วาน
เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ

ฝ่ายยุทธศาสตร์

๑ กลุ่มงานสมัชชาคุณธรรม

๑. นายประมวล บุญมา

หัวหน้ากลุ่มงานสมัชชาคุณธรรม

๒. นางสาวภัททิรา วิริยะสกุลธรณ์

นักวิชาการ

๓. นายณัฏสร เกษตรสุนทร

นักวิชาการ

๔. นายติณณพัชช์ พูลพิพัฒน์

นักวิชาการ

๕. นางสาวอสมมา ปัทมะสังข์

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

๖. นางสาวศศิธร อิศรราดล

เจ้าหน้าที่โครงการ

ฝ่ายยุทธศาสตร์

๑ กลุ่มงานพัฒนาเครือข่าย

๑. นางสาวสุขุมมาล มลิวัลย์
หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาเครือข่าย
๒. นางสาวพัลลภา ฉัตรทอง
นักวิชาการ

๓. นางสาวเนตรนภา ปานมน
นักวิชาการ
๔. นางสาวสาริณี ฤกษ์จิตร
เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

ฝ่ายยุทธศาสตร์

➤ กลุ่มงานวิจัยและจัดการความรู้

๑. นางสาวพนิดา สัตถาสารุชนะ
หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยและจัดการความรู้
๒. นางสาวกิริญา สุขประเสริฐ
นักวิชาการ
๓. นางสาวชนกกานต์ หอวรรณภากร
นักวิชาการ
๔. นางสาวองค์อร จินตโกวิท
เจ้าหน้าที่โครงการ

ฝ่ายยุทธศาสตร์

➤ กลุ่มงานบริการสารสนเทศ

๑. นางวิไลวรรณ ถิกไทย

หัวหน้ากลุ่มงานบริการสารสนเทศ

๒. นายพิพัฒน์ เพชรจิโรจน์

เจ้าหน้าที่เทคโนโลยีสารสนเทศ

๓. นางกฤตินิภูฎ์ ประสมพลอย

นักวิชาการ

๔. นางสาวเจฏจิรา เจริญชอบ

เจ้าหน้าที่งานสื่อสารองค์กรและเผยแพร่

๕. นายณรงค์ฤทธิ์ ชูคง

เจ้าหน้าที่เทคโนโลยีสารสนเทศ

หน้าว่าง

ผลการประเมิน การปฏิบัติงานตามคำรับรองการปฏิบัติงาน ของศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

ตารางสรุปคะแนนผลการประเมินการปฏิบัติงานตามคำรับรอง
การปฏิบัติงานของศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)
ประจำปีงบประมาณพ.ศ. ๒๕๕๗

ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน	หน่วย วัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)	เกณฑ์การให้คะแนน					ผลการดำเนินงาน		
			๑	๒	๓	๔	๕	ผลการ ดำเนินงาน	ค่าคะแนน ที่ได้	คะแนน ถ่วง น้ำหนัก
มิติที่ ๑ มิติด้านประสิทธิผลของ การปฏิบัติงาน		๖๐							๔.๓๕๑๙	๒.๖๑๑๑
๑.๑ ระดับความสำเร็จในการ ขับเคลื่อนคุณธรรมความ ซื่อตรงของสังคมไทย										
๑.๑.๑ ระดับความสำเร็จของการ จัดทำดัชนีชี้วัดความ ซื่อตรงขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	ระดับ	๑๐	๑	๒	๓	๔	๕	๓	๓.๐๐๐๐	๐.๓๐๐๐
๑.๑.๒ ร้อยละขององค์กรที่ ลงนามในปฏิญญาสมัชชา คุณธรรมแห่งชาติมีส่วนร่วม ในการขับเคลื่อนงานตาม แผนพัฒนาความซื่อตรง แห่งชาติ	ร้อยละ	๑๐	๔๕	๕๕	๖๕	๗๕	๘๕	๘๙.๐๕	๕.๐๐๐๐	๐.๕๐๐๐
๑.๒ ระดับความสำเร็จในการ เสริมสร้างความเข้มแข็ง ด้านคุณธรรมความดีของ เครือข่ายองค์กร	ระดับ	๑๕	๑	๒	๓	๔	๕	๕	๕.๐๐๐๐	๐.๗๕๐๐
๑.๓ ระดับความสำเร็จในการ ส่งเสริมการศึกษาพัฒนา องค์ความรู้นวัตกรรมด้าน คุณธรรมในการสร้างเสริม คุณธรรมความดีที่มีการ นำไปเผยแพร่	ระดับ	๑๕	๑	๒	๓	๔	๕	๓.๗๔๐๙	๓.๗๔๐๙	๐.๕๖๑๑

ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน		หน่วยวัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)	เกณฑ์การให้คะแนน					ผลการดำเนินงาน		
				๑	๒	๓	๔	๕	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
๑.๔	ระดับความสำเร็จในการศึกษาวิจัยรวบรวมและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านคุณธรรมความดีผ่านวารสารวิชาการคุณธรรมความดี	ระดับ	๑๐	๑		๓		๕	๕	๕.๐๐๐๐	๐.๕๐๐๐
มิติที่ ๒ มิติด้านคุณภาพการให้บริการ			๑๕							๓.๗๙๖๓	๐.๕๖๙๔
๒.๑	ร้อยละของระดับความพึงพอใจในการให้บริการของศูนย์คุณธรรม	ร้อยละ	๑๐	๗๐	๗๕	๘๐	๘๕	๙๐	๘๕.๓๔	๔.๐๘๐๐	๐.๔๐๘๐
๒.๒	ร้อยละของระดับความเชื่อมั่นที่มีต่อการดำเนินกิจการของศูนย์คุณธรรม	ร้อยละ	๕	๗๐	๗๕	๘๐	๘๕	๙๐	๘๑.๑๔	๓.๒๒๘๘	๐.๑๖๑๔
มิติที่ ๓ มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน			๑๐							๕.๐๐๐๐	๐.๕๐๐๐
๓.๑	ร้อยละของการเบิกจ่ายตามแผนการใช้จ่ายเงิน	ร้อยละ	๓	๘๐	๘๕	๙๐	๙๕	๑๐๐	๙๖.๘๒	๕.๐๐๐๐	๐.๑๕๐๐
๓.๒	ร้อยละของการจัดกิจกรรมที่ดำเนินการแล้วเสร็จตามแผน	ร้อยละ	๗	๘๐	๘๕	๙๐	๙๕	๑๐๐	๑๐๐	๕.๐๐๐๐	๐.๓๕๐๐
มิติที่ ๔ มิติด้านการพัฒนาองค์กร			๑๕							๔.๐๖๖๗	๐.๖๑๐๐
๔.๑	ระดับการพัฒนาด้านการกำกับดูแลกิจการและการพัฒนาองค์กร	ระดับ	๑๐	๑	๒	๓	๔	๕	๔.๑๐๐๐	๔.๑๐๐๐	๐.๔๑๐๐
๔.๒	ระดับความสำเร็จของการปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อการปฏิบัติงาน	ระดับ	๕		๔	๕	๖	๗	๖	๔.๐๐๐๐	๐.๒๐๐๐
น้ำหนักรวม			๑๐๐							ค่าคะแนนที่ได้	๔.๒๙๐๖

หน้าว่าง

งานเด่น

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗

โครงการประกวดวรรณกรรมเยาวชนเกิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในกรอบแนวคิด “ทำความดี..ไม่มีที่สิ้นสุด”

เยาวชนเป็นกลุ่มคนที่มีพลังอันสำคัญ ที่สามารถช่วยกันเสริมสร้างกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต ศูนย์คุณธรรมจึงตระหนักในคุณค่าของเยาวชนที่จะมีส่วนช่วย ในการสร้างสรรค์สังคมให้น่าอยู่ โดยการเริ่มต้นปลูกต้นกล้าคุณธรรมให้กับเยาวชน เพื่อให้รู้จักสามัคคี และเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีคุณธรรม จริยธรรม และสติปัญญาอันชาญฉลาดในการสร้างสรรค์ สิ่งที่ดีงามแก่สังคม และนำพาประเทศชาติสู่ความเจริญรุ่งเรืองในอนาคต

กิจกรรมการส่งเสริมให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าแห่งคุณธรรม จึงเป็นภารกิจใหญ่ของ ศูนย์คุณธรรมที่จะสร้างกิจกรรมหลักสำคัญแก่เยาวชน โดยมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาความสามารถ ถ่ายทอดคุณธรรมที่มีในตนเองออกมาสู่สังคมภายนอกได้ และทำให้คุณธรรมในสังคมมีความเข้มแข็ง เยาวชนเกิดความภาคภูมิใจในการทำ ความดี และสามารถถ่ายทอดคุณงามความดีเหล่านี้ให้กับผู้อื่น ต่อไปได้

ด้วยเหตุนี้ ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) จึงจัดโครงการประกวดวรรณกรรมเยาวชนเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในกรอบแนวคิด “ทำความดี..ไม่มีที่สิ้นสุด” ขึ้นเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระชนมายุครบ ๘๗ พรรษา โดยแบ่งการประกวดออกเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า และระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่า โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เยาวชนได้ถ่ายทอดเรื่องราวความดีของตนเองผ่านบทความและนำผลงานที่ได้รับรางวัลไปเผยแพร่เป็นแบบอย่าง เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนไทยเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการทำความดีที่ไม่มีที่สิ้นสุดตลอดจนเกิดความภาคภูมิใจในการทำความดีของตนเอง

ทั้งนี้ ผู้ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ ได้รับโล่พระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พร้อมทุนการศึกษาจากศูนย์คุณธรรมและบริษัท ทันตสยาม จำกัด โดยมีผลการประกวด ดังนี้

- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รางวัลชนะเลิศ เรื่อง หมอกานต์กับสุนัข โดย นางสาวรัฐธัญญา เรื่องโรจน์ โรงเรียนปราจิณราษฎร์อารัง จ.ปราจีนบุรี
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า รางวัลชนะเลิศ เรื่อง มั่งนึ่ง โดย นายภาคภูมิ ชัยชนะ โรงเรียนยานนาเวศวิทยาคม กรุงเทพมหานคร
- ระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่า รางวัลชนะเลิศ เรื่อง ห้องสมุดของครูปูมทอม โดย นางสาวพรภัทธา ภาณุนันท์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร

ปฏิญญาสมัชชาคุณธรรม ๔ ภาค

ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

ภารกิจสำคัญของศูนย์คุณธรรม คือ การพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันสังคมให้เป็นสังคม คุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม การผลักดันให้เกิดคุณธรรม ในวงกว้างนั้น ต้องสร้างความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ จากภาคส่วนต่างๆ อย่างเหนียวแน่น เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์เดียวกันคือ “คุณธรรมของคนในชาติ”

การขับเคลื่อนกระบวนการสมัชชาคุณธรรมในเชิงพื้นที่ เป็นการสร้างโอกาสและกลไกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประเด็นคุณธรรมในสถานการณ์ตามบริบทต่างๆ ของสังคม โดยใช้กรอบแนวทางของแผนพัฒนาความเชื่อตรงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๗-๒๕๕๙ เป็นเครื่องมือหนึ่งในกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการจัดเวทีสมัชชาคุณธรรมในระดับจังหวัด ๑๒ จังหวัด ระดับภูมิภาค ๔ ภูมิภาค เกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรเครือข่ายที่ดำเนินงานด้านชุมชน ๘ หน่วยงานหลัก เพื่อขับเคลื่อนคุณธรรมในพื้นที่ เครือข่ายภาคประชาสังคมสามารถเชื่อมประสานบูรณาการแผนพัฒนาความเชื่อตรงแห่งชาติฯ ร่วมกันกับหน่วยงานในพื้นที่ทั้งด้านทรัพยากรและงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีหน่วยงานภาคีความร่วมมือในระดับจังหวัด อาทิ สำนักงานจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด หอการค้าจังหวัด สำนักงาน ป.ป.ช. จังหวัด สภาพัฒนาการเมือง สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำจังหวัด เครือข่ายสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สถาบันการศึกษา สื่อชุมชน องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเครือข่ายภาคประชาสังคมในระดับพื้นที่ เพื่อร่วมขับเคลื่อนแผนพัฒนาของเครือข่ายคุณธรรมทั้ง ๔ ภาค ให้ดำเนินไปอย่างมีจุดมุ่งหมายและทิศทางร่วมกันในงานสมัชชาคุณธรรมระดับภาค เพื่อให้เกิดแผนการขับเคลื่อนคุณธรรมเชิงพื้นที่ทั้งระดับจังหวัดและระดับภาค ซึ่งเป็นการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันระหว่างองค์กรภาคี ที่เรียกว่า “ปฏิญญาคุณธรรม”

ปฏิญญาคุณธรรมปี พ.ศ. ๒๕๕๗ นี้จึงมุ่งเน้นการสร้างคุณธรรม ๓ ส คือ “สร้างสรรค์ ส่งเสริม สนับสนุน” ซึ่งผู้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายคุณธรรมระดับภาคในแต่ละภาค ได้ร่วมสานต่อแนวคิดและวิธีการจนเกิดเป็นปฏิญญาคุณธรรมระดับภาค และถูกประกาศปฏิญญาร่วมกันขึ้นอย่างเป็นทางการแล้ว ดังนี้

๑. ปฏิญญาคุณธรรมภาคกลาง ภายใต้แนวคิด “รวมพลังเครือข่าย พี่นุคุณธรรมไทย สู่อาเซียนอาเซียน
๒. ปฏิญญาคุณธรรมภาคใต้ (ศรีตรัง) ภายใต้แนวคิด “รวมพลังฟื้นฟูสังคมไทย สร้างชาติโปร่งใส สู้ชุมชนไทยเป็นสุข”
๓. ปฏิญญาคุณธรรมภาคเหนือ ภายใต้แนวคิด “คิดดี ทำดี พุดดี + ซื่อตรง...โปร่งใส = สังคมดี บ้านอยู่เย็นเป็นสุข”
๔. ปฏิญญาคุณธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภายใต้แนวคิด “ฟื้นฟูคุณธรรมของสังคมไทย สู่ความปรองดองสมานฉันท์”

นอกจากนี้ทำให้เกิดกลไกการทำงานสมัชชาคุณธรรมในรูปคณะทำงานที่มีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ และภาคประชาสังคม ในระดับจังหวัด ๑๒ จังหวัด และคณะทำงานระดับภาค ๔ ภูมิภาค และการระดมความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อกำหนดแนวทางการแปลงแผนพัฒนาความเชื่อตรงแห่งชาติฯ สู่การปฏิบัติในพื้นที่ ตามบริบทและศักยภาพของเครือข่ายตนเองครอบคลุม ๗ กลุ่มเครือข่าย โดยมุ่งเน้นในประเด็นเครือข่ายชุมชนเป็นหลัก พร้อมทั้งมีการนำเสนอวาระจังหวัด/ข้อเสนอแผนการขับเคลื่อนงานของเครือข่ายชุมชนที่ร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ในจังหวัดอย่างเป็นรูปธรรม

งานสัมมนาวิชาการ การพัฒนาคุณธรรมในศตวรรษที่

๒๑

เนื่องจาก ประเทศไทยและสังคมโลกกำลังก้าวสู่ยุคแห่งเทคโนโลยีและการสื่อสาร สื่อและสังคม ล้วนมีอิทธิพลต่อแนวคิดและการดำรงชีวิต เมื่อบริบทของสังคมเปลี่ยนไป สิ่งที่น่ากังวล คือ แนวคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความตระหนักรู้ถึงคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงการซึมซับแนวคิดการทุจริต คอร์รัปชัน ติดสินบน หรือการนำเอาสารธารณะสมบัติมาเป็นของตน ฯลฯ ของเยาวชนยุคใหม่ย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น เพื่อให้ เยาวชนไทยตระหนักรู้เท่าทัน ตลอดจนสามารถแยกแยะความถูกต้องและความไม่ถูกต้องได้อย่าง เหมาะสม ศูนย์คุณธรรมจึงเตรียมความพร้อมให้เยาวชนไทย ในการพัฒนาคุณธรรมในศตวรรษที่ ๒๑

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) จึงจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ “การพัฒนาคุณธรรม ในศตวรรษที่ ๒๑” โดยมีเป้าหมายมุ่งเน้นไปที่การนำเสนอรูปแบบความสำเร็จการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงวิชาการในรูปแบบที่หลากหลาย มีการบรรยายพิเศษและ การประชุมผู้เชี่ยวชาญเรื่องการพัฒนาคุณธรรมในศตวรรษที่ ๒๑ การนำเสนอองค์ความรู้ กระบวนการ การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษา และการศึกษานอกระบบ มีผู้สนใจตอบรับเข้าร่วมงานกว่า ๖๐๐ คน ถือเป็นสัญญาณบ่งชี้ว่าท่ามกลางวิกฤตยังมีผู้ที่สนใจจำนวน ไม่น้อยที่ตื่นตัวคิดหาหนทางแก้ไขปัญหาพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของสังคมไทย โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อนำเสนอกระบวนการบ่มเพาะพัฒนาคุณธรรมและองค์ความรู้ที่เป็นผลจากการ ดำเนินงานของเครือข่ายคุณธรรม ๒) เพื่อให้เครือข่ายคุณธรรมได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ เชิงวิชาการ ๓) เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาขับเคลื่อนคุณธรรมในศตวรรษที่ ๒๑

การเรียนรู้ศตวรรษที่ ๒๑ มุ่งเน้นการบ่มเพาะด้านคุณธรรมให้กับวัยรุ่น จำเป็นต้องอาศัยทั้งครู และพ่อแม่เพื่อช่วยอบรมชี้แนะ ครูและพ่อแม่สวมบทบาทและมีทักษะการเป็น “โค้ชคุณธรรม” และ “โค้ชครบด้าน” ผู้ที่สามารถสอดแทรกคุณธรรมให้อยู่ในทุกกิจกรรมของเด็กและเยาวชนแบบไม่รู้ตัว ทั้งในชั้นเรียนและชีวิตประจำวัน เป็นที่ปรึกษาและสอนเด็กให้เป็นคนดีได้และควรมีการฝึกปฏิบัติร่วมกัน (Workshop) และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ตรงระหว่างพ่อและแม่ พ่อแม่กับครู และครูกับครู ดังนั้น การศึกษาเรื่องคุณธรรมนั้นเป็นเรื่องที่ครอบครัวและโรงเรียนจะต้องร่วมมือกัน เพื่อให้เด็กวัยเรียน มีคุณธรรมจริยธรรม อาศัยการไตร่ตรองทบทวนและฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ จนเป็นผู้ที่มีคุณธรรมในระดับการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ได้ต่อไป

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของศูนย์คุณธรรมที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ ๒๑

ผลจากการประชุมระดมทิศทางการพัฒนาคุณธรรมในศตวรรษที่ ๒๑ ของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญและการแลกเปลี่ยนใน “ห้องวิชาการ” ทั้ง ๘ ห้อง ได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กระบวนการพัฒนาคุณธรรม โดยสรุปพบว่า การพัฒนาคุณธรรมควรเริ่มต้นจากการปลูกฝังให้เด็กมีระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิตมากขึ้น ได้เรียนรู้จากการลงมือทำทุกอย่างด้วยตนเอง รู้จักคิดและแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องต่อเนื่องโดยเริ่มต้นจากสิ่งเล็กๆ เช่น มีจิตอาสาทั้งในโรงเรียนและชุมชนจนไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ทางสังคมต่อไป

รูปแบบการจัดงาน จึงเป็นการจัดกลุ่มเป้าหมายการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในเด็กและเยาวชนไทย เพื่อให้หน่วยงานส่งเสริมที่เกี่ยวข้อง คุณครู พ่อแม่ผู้ปกครอง ประชาชนผู้สนใจเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

ชุดความรู้การพัฒนาคุณธรรมในศตวรรษที่ ๒๑

การพัฒนาคุณธรรมในเด็ก : ระดับปฐมวัย

“Play & Learn” : การพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนปฐมวัย

จากความสำเร็จที่ว่า “เด็กทุกคนมีศักยภาพและมีความสุขในการเรียน เพราะการเรียนก็คือการเล่น การเล่า คือการเรียน” เวที “Play & Learn” : การพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนปฐมวัยจึงเป็นการนำกรณีศึกษา ๓ กรณี คือ ๑) แนวทางการจัดกิจกรรมวิถีธรรม วิถีไทยของโรงเรียนอนุบาลแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในพระอุปถัมภ์ ๒) การพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนดอนแก้วนครมิตปัญญา ๓) แนวทางจัดกระบวนการเรียนรู้ในศูนย์วิทยาการเชิงคุณธรรมของโรงเรียนวัดหนองเต่า จ.อุทัยธานี เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการบ่มเพาะคุณธรรมให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งเปรียบเสมือนไม่อ่อนดัดง่าย โดยใช้วิธีการที่เป็นธรรมชาติหลากหลายยืดหยุ่น และบูรณาการให้เหมาะสมกับผู้เรียน และบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่งให้กับโรงเรียนอื่นๆ ที่สนใจ

การพัฒนาคุณธรรมในเยาวชน : ระดับประถมศึกษา

เด็กดีสร้างได้ : รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนระดับประถมศึกษา

การพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนระดับประถมศึกษาจะต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่ายภาคีในพื้นที่และมีครูที่มีความเสียสละหรือที่เรียกว่าจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู โดยมีแนวทางจากโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ทั้งนี้ กิจกรรมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนมีหลากหลายรูปแบบ เช่น จิตอาสาการเสริมสร้างให้นักเรียนมีวินัยอย่างรอบด้าน ความรับผิดชอบ และความพอเพียง ดังนั้น การพัฒนา ศักยภาพนักเรียนตามความสามารถเพื่อสร้างโอกาสให้เด็ก โดยสอดแทรกการเรียนรู้ต่างๆ เข้าไปในการเรียนการสอนในรายวิชา ฝึกให้นักเรียนปฏิบัติและเรียนรู้ความดีความงามจากการลงมือทำ (Learning by doing) อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอจนกลายเป็นวิถีซึ่งการเรียนการสอนดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ อีกด้วย

“บ่มเพาะเมล็ดพันธุ์คุณธรรม”: การพัฒนาแกนนำเยาวชน

เวทีนี้เป็นเวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการสร้างการเรียนรู้ ภายใต้แนวคิด “เด็กสามารถเปลี่ยนแปลงโลกได้” เวทีนี้จึงเปิดให้เฉพาะเด็กเยาวชนแกนนำ มาร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการสร้างการเรียนรู้ ลับคมความคิด แก้ไขปัญหา และลงมือทำงานร่วมกัน ตามโจทย์ที่กระบวนการมอบหมาย เป็นกิจกรรมสร้างทักษะการเป็นผู้นำที่ดีให้กับเด็ก เช่น เทคนิคการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ การมีจิตสาธารณะเพื่อสังคมการทำงานเป็นทีม การกำหนดเป้าหมายโดยศึกษาหาความรู้เท่าที่จำเป็น การประสานงานเพื่อขอความร่วมมือ/ความช่วยเหลือ การเตรียมงาน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบการแก้ไข การปรับปรุง การพัฒนา การประเมินผล และการนำไปปรับใช้ในชีวิตจริง

การพัฒนาคุณธรรมในเยาวชน : ระดับมัธยมศึกษา

“เยาวชนวัยใส ใส่ใจคุณธรรม” : รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิด ดังนั้น การออกแบบกิจกรรมให้วัยรุ่นหรือนักเรียนในวัยนี้ จึงเหมาะที่จะใช้วิธีการกลุ่มและฝึกการทำกิจกรรมสร้างโอกาสให้เด็กศึกษาเรียนรู้ปัญหา/สาเหตุ และร่วมกันออกแบบกิจกรรมด้วยตนเอง โดยมุ่งเน้นศึกษาปัญหาภายในโรงเรียน เช่น หลักสูตร นักเรียน ค่านิยม พฤติกรรม รวมทั้งใช้หลัก บวรข. (บ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน) เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา เช่น การสร้างวัฒนธรรมที่ดีให้แก่ครูในโรงเรียน การสร้างความเชื่อมั่นให้ครูและคนในองค์กร ชุมชน การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน ให้น่าอยู่และทันสมัย การสร้างความเชื่อมั่นให้นักเรียน การพัฒนานักเรียนให้เกิดแกนนำในบทบาทของสภานักเรียน การสร้างความรับผิดชอบโดยแบ่งบทบาทหน้าที่ในโรงเรียน การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณธรรมอย่างชัดเจนและมีกระบวนการปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาคุณธรรมในชุมชนและการศึกษานอกห้องเรียน “เรียนนอกห้อง คิดนอกกรอบ”

เวทีนำเสนอกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในชุมชนและการเรียนการสอนนอกห้องเรียน ที่สามารถเสริมสร้างทักษะชีวิตให้เด็กและเยาวชน เป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นการป้องกันและการแก้ไขปัญหาแบบครบคู่กัน โดยมีกรณีศึกษา ๒ พื้นที่ ได้แก่ จังหวัดพัทลุง และจังหวัดเชียงใหม่ สำหรับจังหวัดพัทลุง เป็นกรณีของศูนย์เรียนรู้ชุมชนสวนสร้างสุขบ้านเกาะทัง ซึ่งเป็นการเสียดสละพื้นที่บ้านที่อยู่อาศัยของตนเองมาเป็นห้องสมุดใต้ถุนบ้าน เปิดเป็นพื้นที่สาธารณะให้กับ

เยาวชนในชุมชน เป็นพื้นที่สร้างสรรค์ที่สามารถเป็นจุดรวมเด็กและเยาวชนในพื้นที่มาทำกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกัน ผ่านฐานเรียนรู้ ๔ ฐาน ได้แก่ อ่าน เรียน กิน เล่น และกรณีจังหวัดเชียงใหม่ มีแหล่งเรียนรู้ธุรกิจชุมชนเชิงคุณธรรม จำนวน ๔ แห่ง ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านธุรกิจชุมชนให้กับกลุ่มธุรกิจชุมชน และโรงเรียนต่างๆ ในพื้นที่ภาคเหนือ และภาคอื่นๆ

การนำเสนอกรณีศึกษาทั้ง ๒ พื้นที่นี้ เป็นการนำเสนอให้เห็นภาพของการสอดแทรกเรื่องคุณธรรมเข้าไปในวิถีชีวิต ทั้งในส่วนของ การดำเนินชีวิตและการประกอบธุรกิจชุมชน

เครื่องมือพัฒนาคุณธรรม

“สื่อสร้างสรรค์ คุณธรรมสร้างคน” : หลักสูตรและสื่อเพื่อพัฒนาคุณธรรม

จากกระบวนการทำงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของ
ศูนย์คุณธรรมที่ผ่านมา ได้ก่อเกิดผลผลิตซึ่งเป็นองค์ความรู้
ประเภทต่างๆ ที่หลากหลาย ได้แก่ **หลักสูตรการบ่มเพาะ
คุณธรรมจริยธรรม** ในหลายกลุ่มเป้าหมาย เช่น หลักสูตร
“การบริหารจัดการโครงการส่งเสริมคุณธรรมความดี” (ศึกษาดูงาน
ต่างประเทศ) “โครงการคุณธรรม” “ผู้นำเยาวชนจิตอาสา”
“การบริหารสถานศึกษาอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม”
สื่อความรู้ เช่น สารคดีสั้น 3 นาที ชุดดอกไม้บานสื่อสารความดี
นำเสนอเรื่องราวเครือข่ายคุณธรรมความดีที่มีกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมของเด็ก
เยาวชน องค์กร ชุมชน สังคม **รายงานการวิจัย/หนังสือ** เช่น แผนที่คนดี ซึ่งนำเสนอ
เรื่องราวการทำกิจกรรมค้นหาคนดีในชุมชน หนังสือมุ่งสู่เป้าเข้าถึงแก่น นำเสนอวิธีการ
และรายละเอียดในการจัดทำโครงการคุณธรรมจากการลงมือปฏิบัติจริงของโรงเรียน
ต้นแบบ หลักสูตรและสื่อต่างๆ เหล่านี้ สามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
ด้านต่างๆ เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับหน่วยงานองค์กรได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

“สอนไป วิจัยไป ง่ายนิดเดียว” : การวิจัยคุณธรรมในชั้นเรียน

การวิจัยชั้นเรียน เป็นเครื่องมือสำคัญของ รศ.ดร.จิราภรณ์ ศิริทวี อดีตครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้สะสมเป็นผลงานจนได้รับตำแหน่งเป็นรองศาสตราจารย์ สำหรับประสบการณ์การทำงานเรื่องการวิจัยชั้นเรียนที่ผ่านมานั้น เกิดขึ้นจากการที่ครูมองเห็นปัญหาของเด็กที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น ไม่ส่งการบ้าน เข้าแถวไม่ตรง ฯลฯ และเมื่อไรที่คุณครูสงสัย โจทย์การวิจัยก็เกิดขึ้นแล้ว และการวิจัยที่ดีไม่ใช่เพราะเป็นเรื่องใหญ่ระดับชาติ แต่เพราะเราทำเรื่องเล็กๆ ที่เป็นการพัฒนาเด็กในชั้นเรียนได้สำเร็จ นั่นคือ **“ความสมบูรณ์ของหน้าที่ครู”**

กระบวนการขั้นตอนการออกแบบงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม คือ ให้แต่ละโรงเรียนระดมความคิด และเห็นเป็นปัญหาร่วมกัน จากนั้นนำมา

ออกแบบวิธีการและกิจกรรมในการแก้ปัญหา เครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการดำเนินกิจกรรม และกำหนดสิ่งที่คาดว่าจะได้รับ ติดตามผลของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง นำผลที่ได้รับไปพัฒนาต่อ

“พลเมืองไทย ใส่ใจสังคม” : การส่งเสริมสร้างหน้าที่พลเมืองในระบบประชาธิปไตยฯ

นำเสนอกรณีศึกษาความเป็นพลเมืองของประเทศต่างๆ ได้แก่ ญี่ปุ่น ไต้หวัน ฮองกง และไทย เพื่อบอกเล่าปรากฏการณ์ และสภาพเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลให้คนในประเทศนั้นๆ กระบวนการอะไรที่สถาบันในสังคมนั้นๆ ใช้ในการขับเคลื่อนให้เกิดสภาวะความเป็นพลเมือง รวมทั้งแลกเปลี่ยนแนวทางและข้อเสนอการส่งเสริมพลเมืองของประเทศไทย เพื่อให้เด็กไทยในอนาคตมีคุณสมบัติสำคัญ ๕ ประการ คือ มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รักความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย ความปรองดองสมานฉันท์ และความมีวินัย รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รวมถึงรับรู้และเข้าใจ แนวคิด หลักการ วิธีการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของประเทศต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย

โดยมีวิทยากรที่มีชื่อเสียงมาร่วมแลกเปลี่ยน เช่น ผศ.ดร.ปริญญญา เทวานฤมิตรกุล รองอธิการบดีฝ่ายการนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดร.ถวิลวดี บุรีกุล ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า เป็นต้น

แหล่งเรียนรู้เชิงคุณธรรม

โรงเรียนหนองแขวงวิทยาคม
จังหวัดมุกดาหาร

โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา
จังหวัดศรีสะเกษ

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) มีภารกิจหลักเรื่องการพัฒนาเครือข่าย โดยเฉพาะสถานศึกษา ให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงคุณธรรมที่มีกิจกรรมกระบวนการในการส่งเสริม บ่มเพาะคุณธรรมความดี ให้กับเด็กและเยาวชน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ นั้น มีการสนับสนุนเครือข่ายคุณธรรมความดี ไปทั้งสิ้น ๓๖ แห่ง ในจำนวนทั้งหมดนั้น มี ๓ แห่งที่มีการพัฒนาตนเองมาอย่างต่อเนื่อง จนสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมขยายผลให้กับองค์กรหน่วยงานอื่นๆ ได้ตามเกณฑ์ ได้แก่ มีสถานที่พร้อมรองรับคนที่มาศึกษาดูงาน มีโครงสร้างการบริหารจัดการ มีกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม มีกระบวนการเรียนรู้ มีขั้นตอนการถ่ายทอดความรู้ หรือมีหลักสูตรการพัฒนาคุณธรรมความดี มีผู้รู้ ปรชาญชาวบ้าน วิทยากรกระบวนการ นักจัดการความรู้ มีผู้มาเรียนรู้/ดูงาน มีสื่อ/คู่มือ สถานศึกษาทั้ง ๓ แห่ง ดังกล่าวคือ โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา ตำบลน้ำเกลี้ยง อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ โรงเรียนหนองแขวงวิทยาคม ตำบลหนองสูงใต้ อำเภอนองสูง จังหวัดมุกดาหาร และโรงเรียนมิตรภาพที่ ๓๑ “วัดทุ่งหวัง” ตำบลโคกหล่อ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

โรงเรียนมิตรภาพที่ ๓๑ “วัดทุ่งหวัง”
จังหวัดตรัง

โรงเรียนน้ำแก้งวิทยา ตำบลน้ำแก้ง อำเภอน้ำแก้ง จังหวัดศรีสะเกษ

เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงคุณธรรมที่สามารถขยายผลเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ทำให้เกิดการฟื้นฟูวิถีชีวิต การปลูกฝังเรื่องคุณธรรมจริยธรรม เชื่อมประสานระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน โดยใช้โจทย์ การขับเคลื่อนงานโดยภาคี ๔ ส่วน เพื่อร่วม “สร้างคนดีสู่สังคม”

ทั้งนี้โรงเรียนได้ถูกยกระดับเป็น ศูนย์กลางการขับเคลื่อนคุณธรรมของอำเภอน้ำแก้ง ที่มีภาคีเครือข่ายจำนวนมากหน่วยงานที่ช่วยสนับสนุน รวมทั้งมีเครือข่ายโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษและพื้นที่จังหวัดอื่นๆ ที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนหนองแขวงวิทยาคม ตำบลหนองสูงใต้ อำเภอนองสูง จังหวัดมุกดาหาร

เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่มีกระบวนการเสริมสร้างเด็กดีมีจิตอาสา ขับเคลื่อนผ่าน ๓ ยุทธศาสตร์ ๖ สายใยรัก ได้แก่ สร้างเสริมจิตอาสา พัฒนาระเบียบวินัย ใส่ใจคุณงามความดี มากมีความกตัญญู เชิดชูจริยธรรมจรรยา และพัฒนาครอบครัวคุณธรรม เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดคุณธรรม ๓ ด้าน ได้แก่ ซื่อสัตย์ มีวินัย และรักความเป็นไทย ใช้หลักการมีส่วนร่วม บ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน โดยทำกิจกรรมในรูปแบบโครงการคุณธรรม ส่งผลให้เด็กในโรงเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านจิตอาสาเพิ่มขึ้น กล้าแสดงออก กล้าเป็นผู้นำ ในการทำเรื่องดีๆ เกิดการยอมรับจากเครือข่ายโรงเรียนภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒๒ ให้เป็นแบบอย่างการพัฒนาคุณธรรม และมีเครือข่ายจากโรงเรียนหลายแห่งมาศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์นำกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมไปขยายผลต่อกอีกด้วย

โรงเรียนมิตรภาพที่ ๓๑ “วัดทุ่งหวัง” ตำบลโคกหล่อ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา ที่ส่งเสริมคุณธรรมด้านความมีวินัยและความรับผิดชอบ ผ่านกิจกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมเรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนตรัง ผ่านฐานการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การปลูกผักแบบอินทรีย์ การเลี้ยงเป็ด การเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ และให้เด็กบริหารรายได้จากการทำกิจกรรมเหล่านี้มาเป็นทุนหมุนเวียนและเป็นเงินออมของเด็กๆ ฝึกการสร้างวินัยการใช้เงิน ความประหยัด ความอดทน ความเสียสละ ที่สำคัญฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จากที่มีปัญหาติดเกมมาเป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเองมากขึ้น การเรียนดีขึ้น และมีทักษะชีวิตเพิ่มขึ้น จากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านมา ทำให้มีโรงเรียนเครือข่ายในจังหวัดตรัง หลายแห่งเกิดความสนใจและร่วมเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน พร้อมทั้งนำกิจกรรมและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียนวัดทุ่งหวังไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนตนเองอีกด้วย

หน้าว่าง

ผลการดำเนินงาน ตามยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ ๑

ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า สนับสนุนการวิจัย พัฒนางค์ความรู้นวัตกรรม ด้านคุณธรรมความดี และเผยแพร่

๑.๑ การสนับสนุนการวิจัย องค์ความรู้ และพัฒนาหลักสูตร

การศึกษาวจัยพัฒนางค์ความรู้นวัตกรรมด้านคุณธรรมความดีนั้น เป็นปัจจัยพื้นฐานในการสร้างคุณธรรมความดีให้เกิดขึ้นในสังคม โดยมีเป้าประสงค์เพื่อให้มีองค์ความรู้และนวัตกรรมที่เหมาะสมต่อการนำไปสู่การสร้างเสริมคุณธรรมความดีของสังคมไทย ดังนั้น ศูนย์คุณธรรมได้สนับสนุนให้เกิดการศึกษาวจัยพัฒนางค์ความรู้นวัตกรรมด้านคุณธรรมความดีขึ้น ดังปรากฏเป็นผลงาน ดังนี้

ด้านการสนับสนุนงานวิจัย

พลเมืองใส่ใจสังคม (Active Citizen)

กิจกรรมเวทีร่วมสร้างเครือข่าย “พลเมืองใส่ใจสังคม” (Active Citizen Network) เป็นการวิจัยกระบวนการที่พัฒนาบุคคลไปสู่ความเป็นพลเมืองใส่ใจสังคม (Active Citizenship) ภายใต้โครงการส่งเสริมพัฒนาหน้าที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อนงานส่งเสริมพลเมืองใส่ใจสังคมผ่านกระบวนการทางการศึกษาและการเป็นอาสาสมัคร

การขับเคลื่อนเพื่อสร้างเครือข่ายพลเมืองใส่ใจสังคมทำให้เกิดบทบาทและภารกิจของเครือข่ายใส่ใจสังคม เช่น การสนับสนุนและส่งเสริมให้คนในสังคมรู้จักหน้าที่ตนเองในฐานะพลเมืองที่ต้องมีความเกี่ยวคู่ต่อสังคมการปลูกฝังแนวคิดให้คนทำงานเห็นคุณค่าของผู้อื่นและเคารพความแตกต่างซึ่งกันและกัน

การสร้างกระบวนการออกแบบการเรียนรู้เรื่องพลเมืองใส่ใจสังคม (Active Citizen) ร่วมกัน รวมถึงการยกระดับอาสาสมัครให้เป็นพลเมืองใส่ใจสังคม การจัดฝึกอบรมร่วมกับองค์กรและกลุ่มคนต่างๆ เพื่อขยายผลและสร้างกระแสให้สังคมตื่นตัวในเรื่องพลเมืองใส่ใจสังคม (Active Citizen)

นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดบทบาทขององค์กรที่จะมีส่วนร่วมในการสร้างพลเมืองใส่ใจสังคม เช่น การให้ความรู้ความเข้าใจพ่อแม่ในการเป็นพลเมืองใส่ใจสังคม สถาบันการศึกษาได้มีการส่งเสริมผลักดันมหาวิทยาลัย โรงเรียนในเครือข่ายอาสาสมัคร จัดตั้งพื้นที่ในการเรียนรู้เรื่องพลเมืองใส่ใจสังคมกับเด็ก ปลูกฝังแนวคิดเรื่องการเคารพกฎกติกาให้กับนักศึกษา การเพิ่มองค์ความรู้และส่งเสริมงานพลเมืองใส่ใจสังคม (Active Citizen) ผ่านงานอาสาสมัคร รวมทั้งการเชื่อมโยงองค์ความรู้เรื่องพลเมืองใส่ใจสังคม (Active Citizen) ให้มีความเข้าใจตรงกันอีกด้วย

รายงานการวิจัยประเมินผลการขับเคลื่อนสมัชชาคุณธรรมและแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติของเครือข่ายองค์กรภาคีปี ๒๕๕๗

โครงการวิจัยและประเมินผลการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๕๙ ของเครือข่ายองค์กรภาคีภายใต้การดำเนินโครงการสมัชชาคุณธรรมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ จัดทำขึ้นเพื่อติดตามการปรับแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติไปประยุกต์ใช้กับแผนการปฏิบัติงานขององค์กรภาคีเครือข่าย และเพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมประชุม

ผลการประเมินพบว่า องค์กรเครือข่าย ๒๖ หน่วยงาน ได้นำแผนไปใช้ในการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติกำหนดไว้ และกลุ่มเครือข่าย ๗ กลุ่มได้นำแผนมาใช้ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ความซื่อตรง (แผนหลัก) และยุทธศาสตร์ในแผนเฉพาะเครือข่ายมาใช้จัดทำโครงการของเครือข่าย ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ถูกนำมาใช้มากที่สุด คือ การส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพของสถาบันหลัก ในส่วนของผลการประเมินระดับความคิดเห็นและระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมเวทีสมัชชาคุณธรรมในระดับจังหวัดและระดับภาค พบว่าอยู่ในระดับมาก

โครงการวิจัย การพัฒนากระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กปฐมวัยในครอบครัว

จากรายงานสรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ ซึ่งได้ประเมินสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ ด้านสังคมไทย พบว่า สังคมไทยเผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรม สอดคล้องกับการศึกษาวิจัย เรื่อง การยกระดับคุณธรรมจริยธรรม เพื่อการปฏิรูปสังคม โดยสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่สรุปประเด็นสำคัญของที่มาของปัญหาจริยธรรมของสังคมไทย ได้แก่ ปัญหาการขาดการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุคคลจนถึงระดับจิตสำนึก

ดังนั้น การยกระดับคุณธรรมจริยธรรมจึงควรปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุคคลจนถึงระดับจิตสำนึก จึงเป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน และได้มีข้อเสนอเพื่อการพัฒนาประการหนึ่ง คือ ปลูกฝังค่านิยมแก่ครอบครัว ในด้านบทบาทหน้าที่ในการปลูกฝังจิตสำนึกทางคุณธรรมจริยธรรมแก่บุตรหลาน โดยควรจัดการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่หรือจัดเป็นหลักสูตรสอนโดยผ่านตัวแทนองค์กรต่างๆ

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) จึงได้สนับสนุนการดำเนินงาน **โครงการวิจัย การพัฒนากระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็ก**

ปฐมวัยในครอบครัว ดำเนินงาน ๒ ระยะ ได้แก่ ระยะที่ ๑ การเก็บข้อมูลการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง เพื่อศึกษาสถานการณ์การเลี้ยงดูที่ส่งผลกับคุณธรรมจริยธรรม ๕ ด้าน ได้แก่ เอาใจเขามาใส่ใจเรา ความซื่อสัตย์ ระเบียบวินัย ความอดทน และความพอเพียง และนำข้อมูลมาปรับใช้ในระยะที่ ๒ ซึ่งก็คือ การกำหนดรูปแบบและการศึกษาทดลอง โดยใช้หลักการของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา และการเสริมแรงทางบวก เป็นพื้นฐานในการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้กับกลุ่มผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการวิจัย ผลการศึกษาวิจัยทำให้ทราบถึงปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ปกครองที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมด้านต่างๆ

ผลจากการศึกษาทดลองพบว่า คะแนนด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย คะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย คะแนนการอบรมเลี้ยงดูด้านคุณธรรมจริยธรรม ในกลุ่มทดลองมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลพลอยได้ที่เกิดขึ้นคือ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้ปกครองอาสาสมัครที่เข้าร่วมกิจกรรมที่สามารถนำความรู้จากผู้วิจัยไปปรับใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน โดยศูนย์คุณธรรมจะนำผลจากการศึกษาวิจัย ไปขยายผลในการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่ม หรือส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อช่วยผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กและเยาวชนต่อไป

เอาใจเขามาใส่ใจเรา
เพื่อนหมูกัดโต๊ะไม้ไหว
หนูควรทำอย่างไร?
(ให้เลือกตอบ)

ยกหนวดวินวินหน่อย

ระเบียบวินัย
เมื่อหนูทานขนมเสร็จ
หนูควรทำอย่างไร?
(ให้เลือกตอบ)

จากผลการพัฒนาดัชนีชี้วัดความเชื่อตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อยกระดับความอยู่ดีมีสุขของชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการระดมสมองในประเด็นของการพัฒนาตัวชี้วัดความเชื่อตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างทีมงานกิจวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพายัพ สำนักงานป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สามารถพัฒนาตัวชี้วัดความเชื่อตรง จำนวน ๖ ตัวชี้วัด ได้แก่ ๑) ความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกับคนในองค์กร ๒) การจัดทำ ประชาพิจารณ์ ๓) การจัดสรรงบประมาณและผลประโยชน์ให้แก่ชุมชน ๔) การมีส่วนร่วม ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการปฏิบัติราชการ ๕) การคิดการตัดสินใจประเมิณและตรวจสอบ ๖) ลักษณะหรือกิจกรรมในการจัดทำแผนและการดำเนินการจัดหาพัสดุด้วยการประเมิน ผู้เกี่ยวข้อง ๓ มิติ ได้แก่ ๑) ฝ่ายผู้บริหาร ๒) ฝ่ายผู้ปฏิบัติงาน ๓) ฝ่ายสภาองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ซึ่งดัชนีชี้วัดความเชื่อตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีแผนในการขยายผลการ นำไปใช้ในปีต่อไป

ถอดบทเรียนการดำเนินกิจกรรมโครงการ “ชื่อ” ตรงสุข “บวช” ดับทุกข์ด้วยพอเพียงของชุมชนนำร่อง ๘ ชุมชน

โครงการ “ชื่อ” ตรงสุข “บวช” ดับทุกข์ด้วยพอเพียง เป็นความร่วมมือขององค์กรตัวแทนศาสนาพุทธ โดย พระชายกลาง อภิญาโณ มุลนินิสหชาติ ตัวแทนองค์กรคริสต์จักร คือ ม.ล.จตุรพิช ชมพูนุท และ ดร.รุช ศรีสุวรรณ และตัวแทนองค์กรคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก คือ คุณเอ นพรัตน์ (สำนักเลขาธิการ กรรมการฝ่ายสังคม สภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย) เพื่อเชื่อมโยง ๓ ศาสนาหลัก ที่มีเป้าหมายร่วมกันในการส่งเสริมคุณธรรมความซื่อตรง ให้เกิดขึ้นในชุมชนเป้าหมายของโครงการทั้ง ๘ แห่ง **โดยการสร้าง “กระบวนการต้นแบบความสุขแบบพอเพียง”** โดยอาศัยคุณธรรมความซื่อตรง เพื่อมุ่งไปสู่ **เป้าหมายเดียวของโครงการคือการนำชุมชนไปสู่ความสุขแท้ทันที**

โครงการนี้จัดขึ้นเพื่อสร้างให้เกิดบุคคลต้นแบบด้านคุณธรรมความซื่อตรง และมีบทบาทในการสร้างชุมชน วัด และสังคมไทย ให้เป็นสังคมแห่งความสุขแบบพอเพียง จำนวน ๑๗๕ คน ตามหลักบูรณาการความร่วมมือ ๓ ฝ่ายในชุมชน ได้แก่ “บวช” ซึ่งเป็นตัวอย่างของคำว่า “บ้าน วัด และชุมชน” และเพื่อสร้างให้เกิด “กระบวนการต้นแบบ” ในการสร้างความสุขแบบพอเพียง โดยอาศัยหลักคุณธรรมความซื่อตรง หลัก ๓ ท่วง ๒ เงื่อนไข ในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อส่งเสริมให้สถาบันศาสนาเป็นต้นแบบศาสนสถานที่มีส่วนสำคัญในการรณรงค์ส่งเสริมคุณธรรมความซื่อตรงและเกิดกิจกรรมต้นแบบความสุขแบบพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรม

โครงการนี้ทำให้เกิดผลสำเร็จในด้านต่างๆ
ได้แก่

๑. การเกิดบุคคลต้นแบบด้านคุณธรรมความ
ซื่อตรงและมีบทบาทการสร้างชุมชน วัดและสังคมไทยให้
เป็นสังคมแห่งความสุขแบบพอเพียง

๒. การเกิดศาสนสถานต้นแบบจำนวน ๘ แห่ง
เพื่อเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมคุณธรรมความซื่อตรง
และการเสริมสร้างชุมชนให้เป็นสังคมแห่งความสุขแบบ
พอเพียง

๓. การเกิดเอกสารคู่มือ “กระบวนการต้นแบบ
สร้างสุขแบบพอเพียง โดยอาศัยคุณธรรมความซื่อตรงและ
หลัก ๓ ท่วง ๒ เงื่อนไขในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

๔. การเกิดเอกสารรูปเล่มรวบรวม “กิจกรรม
ต้นแบบความสุขแบบพอเพียง” ๘ กิจกรรมต้นแบบใน ๘ ชุมชนที่เป็นความสุขแท้ที่ไม่จำเป็นต้อง
อาศัยเงิน เป็นความสุขแบบทันที มั่นคง และยั่งยืน

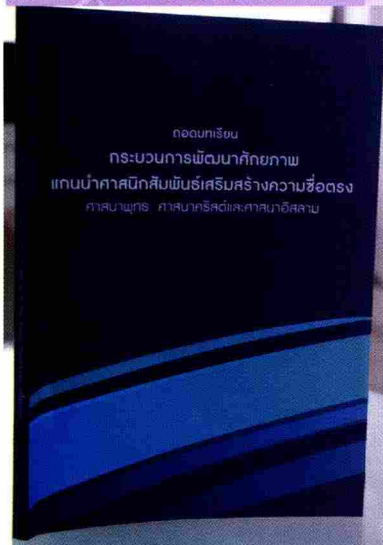
๕. เกิดภาคีเครือข่ายผู้นำศาสนา ผู้นำภาครัฐในชุมชน และผู้นำกลุ่มองค์กรต่างๆ
ในชุมชน ซึ่งเป็นเครือข่ายผู้นำคุณธรรมในการเสริมสร้างชุมชนและสังคมไทยให้เป็นสังคม
แห่งคุณธรรมความซื่อตรงต่อไป

หนังสือถอดบทเรียนองค์ความรู้กระบวนการเสริมสร้างความซื่อตรง ตามหลักศาสนาพุทธ อิสลาม คริสต์

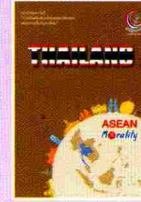
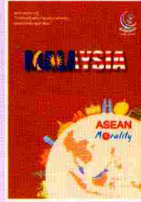
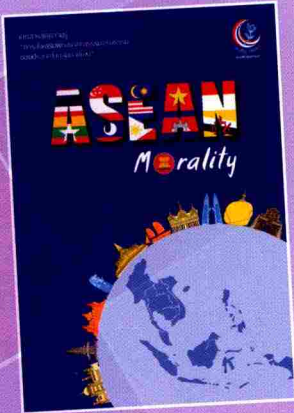
ศูนย์คุณธรรมร่วมกับเครือข่ายองค์กรภาคีด้านศาสนา ดำเนินการขับเคลื่อนงานสมัชชาคุณธรรมในกลุ่มศาสนา ภายใต้แผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติฉบับทบทวน (พ.ศ.๒๕๕๗ - ๒๕๕๙) โดยนำหลักศาสนาในประเด็นความซื่อตรงแปลงสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของแผนเครือข่ายศาสนา คือ “การปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา ทำให้สังคมไทยซื่อตรงโปร่งใส” กำหนดให้มีการแบ่งการขับเคลื่อนเป็น ๒ กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูหรือผู้นำชุมชนและเยาวชน โดยเริ่มจากแกนนำในศาสนาตนเองก่อน จากนั้นจึงสร้างกระบวนการต่อยอดเป็นยุทธศาสตร์ ๓ ระยะ คือ เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น รักและแบ่งปัน โดยออกแบบกิจกรรมต่อเนื่อง ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๕๙)

ในปี พ.ศ.๒๕๕๗ นี้ได้จัดกิจกรรมตามกรอบยุทธศาสตร์แรก คือ การเข้าใจตนเองเพื่อถอดบทเรียนที่ได้จากการจัดกิจกรรม “อบรมครูผู้สอนและอบรมเยาวชน” ในศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม เรื่องความซื่อตรงตามหลักคำสอนของแต่ละศาสนา โดยมีพื้นที่ดำเนินการคือ โครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำฯ ศาสนาพุทธ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย โครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำฯ ศาสนาคริสต์ โครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำฯ ศาสนาอิสลาม โครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำฯ ศาสนาพุทธ มุลินิธีธรรมานุรักษ์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นแกนนำศาสนิกชนสัมพันธ์เสริมสร้างความซื่อตรงศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลามต่อไป

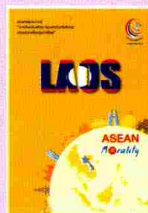
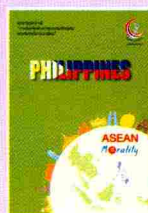
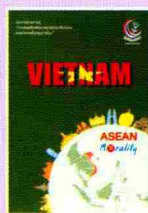
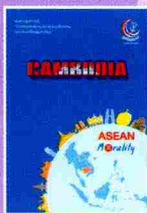
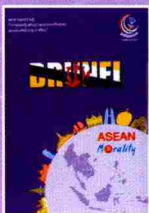
เอกสารชุดความรู้

“การส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประเทศไทยในกลุ่มอาเซียน”

ทุกสังคมที่อยู่ร่วมกัน ต้องมีมาตรฐานด้านคุณธรรมจริยธรรม และมาตรฐานของความถูกต้อง ในปี พ.ศ.๒๕๕๘ ประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ๑๐ ประเทศ จะรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อรักษาสันติภาพ และความมั่นคงในภูมิภาค

และในการพัฒนาไม่ใช่ความเจริญทางด้านวัตถุเท่านั้นที่จะแข่งขันกันในประเทศอาเซียน หากแต่เป็นความเจริญทางด้านวัฒนธรรม จิตใจ จิตวิญญาณ ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตโดยรวมด้วย ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ตระหนักถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น จึงได้จัดทำเอกสารชุดความรู้ “การส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประเทศไทยในกลุ่มอาเซียน” จำนวน ๑๑ เล่ม ได้แก่ เล่มนำ ซึ่งเป็นการสังเคราะห์องค์ความรู้จากผลการดำเนินงานโครงการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประเทศไทยในกลุ่มอาเซียน ซึ่งวิเคราะห์จำแนกตามเป้าหมายและพันธกิจของประชาคมอาเซียนทั้ง ๓ เสาหลัก นอกจากนี้ยังได้สรุปผลการสำรวจความคิดเห็นเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประเทศไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในกลุ่มตัวอย่างกว่า ๕,๙๖๖ คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างระบุคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่จำเป็นที่สุด ๕ ลำดับในการเข้าเป็นประชาคมอาเซียน ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคีปรองดอง การเห็นคุณค่ายอมรับความแตกต่างหลากหลาย ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการเคารพสิทธิมนุษยชน และพบว่า คุณธรรมจริยธรรมของไทยที่เป็นจุดแข็งในการเข้าเป็นประชาคมอาเซียน อันดับแรก คือ มีความจงรักภักดี ต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และเล่มย่อย ๑๐ เล่ม เป็นการลงรายละเอียดค่านิยม คุณลักษณะเด่น ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในแต่ละประเทศ

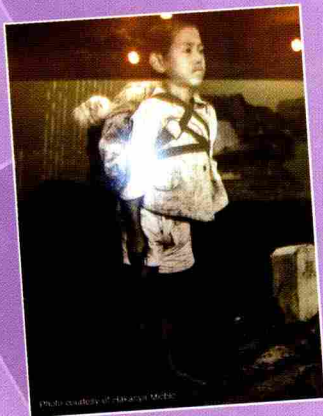
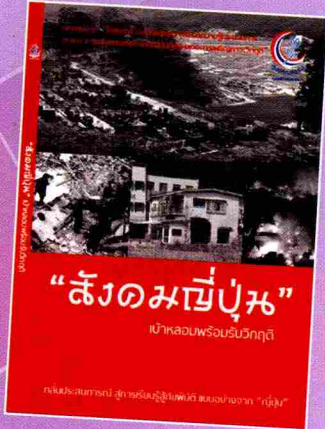
เปิดประตูความดีสู่วิถีอาเซียน

หนังสือองค์ความรู้ เปิดประตูความดีสู่วิถีอาเซียน ได้รวบรวม คุณธรรมและกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในกลุ่ม ประเทศอาเซียน ทั้ง ๑๐ ประเทศ เพื่อให้เยาวชนและประชาชน ทัวไปได้ศึกษา เรียนรู้ และเข้าใจแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม ของประเทศนั้นๆ ได้แก่

- ๙ อินโดนีเซีย : ประชาธิปไตยบนพื้นฐานคุณธรรม
- ๙ มาเลเซีย : ปฏิบัติการสร้างความซื่อตรง
บนวิสัยทัศน์ ๒๐๒๐
- ๙ ฟิลิปปินส์ : สปริตความกลมเกลียวจากภัยพิบัติ
- ๙ สิงคโปร์ : Go with NO CORRUPTION
- ๙ บรูไน ดารุสซาลาม : สังคมแห่งความสมานฉันท์
- ๙ เวียดนาม : เป้าหมายสุดล้ำกับการพัฒนาคนรุ่นใหม่
- ๙ ไทย : ตามรอยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๙ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์:
ดินแดนแห่งวิถีพุทธ
- ๙ กัมพูชา : คุณธรรม...ใครว่า “เรื่อง (ของ) เด็กๆ”
- ๙ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว :
รู้รักสามัคคี ตามวิถีชาวลาว

“สังคมญี่ปุ่นเข้าหาลอมพร้อมรับวิกฤติ”

คุณธรรมเป็นสิ่งจำเป็นต่อการสร้างชาติ สร้างบ้านเมือง และสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ บุคคลผู้มีความคุณธรรม จริยธรรมเป็นที่ยึดเหนี่ยวไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด ก็สามารถนำตนและสังคมให้ผ่านวิกฤติไปได้ด้วยดี ประเทศญี่ปุ่นนั้นแม้เทคโนโลยีจะมีบทบาทในการพัฒนาประเทศ แต่เมื่อเกิดภาวะวิกฤติกลับมีแนวทางและวิถีปฏิบัติภายใต้กรอบของคุณธรรมจริยธรรม อุดมการณ์ของชาวญี่ปุ่นในเรื่องความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความซื่อสัตย์ซื่อตรง ความกล้าหาญ เป็นภาพที่คนทั้งโลกให้การยอมรับสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ล้วนเกิดจากกระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคม (Socialization) มาอย่างยาวนาน

หนังสือองค์ความรู้ “สังคมญี่ปุ่นเข้าหาลอมพร้อมรับวิกฤติ” เป็นการสังเคราะห์องค์ความรู้ จากโครงการวิจัย “การสังเคราะห์องค์ความรู้กระบวนการขัดเกลาท่างสังคมของประเทศญี่ปุ่นที่ส่งผลต่อการเผชิญภาวะวิกฤติ” ซึ่งเป็นการสังเคราะห์สรุปรวบยอด ถอดบทเรียนจากการเผชิญภัยพิบัติทั้งที่เกิดจากธรรมชาติ และเกิดจากการกระทำของมนุษย์ในประเทศญี่ปุ่น รวมถึงกรณีศึกษาและมหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทั้งในแง่มุมของการบริหารจัดการ และคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นผ่านกระบวนการกล่อมเกลาท่างสังคม เน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ผ่านโรงเรียน แหล่งเรียนรู้ กลุ่มอาสาสมัคร องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมหาวิทยาลัย

โดยหนังสือองค์ความรู้เล่มนี้ จะเป็นแนวทางสนับสนุนการสร้างคุณธรรมความดีเป็นพื้นฐาน ให้ความสำคัญของวัฒนธรรม การวางแผน รับทราบความจำเป็นและประเด็นคุณธรรมที่ต้องร่วมพัฒนา เพื่อยกระดับการส่งเสริมคุณธรรมความดี และกระตุ้นสังคมให้เกิดความตระหนักในเรื่องคุณธรรม สามารถเตรียมความพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติหรือภาวะวิกฤติต่างๆ ในสังคมได้

องค์ความรู้ เรื่อง ศูนย์วิทยาการเชิงคุณธรรม

โครงการจัดตั้งศูนย์วิทยาการเชิงคุณธรรมหรือ Moral Resource Center คือ ห้องเรียนที่จัดกิจกรรม ที่สร้างลักษณะนิสัยในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ ซื่อสัตย์ สามัคคี ให้กับเด็กอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยใช้สื่อการสอนหลากหลายรูปแบบ และนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผลจากการดำเนินโครงการพบว่าเด็กที่เข้าไปเรียนรู้ในห้องศูนย์ฯ ให้ความสนใจสื่อเป็นอย่างมาก รวมทั้งทำให้เด็กนักเรียนมีความรับผิดชอบในการเก็บของเล่นเข้าที่อย่างมีระเบียบ รู้จักการแบ่งปัน รอคอยและส่งเสริมการแสดงออกอย่างถูกต้อง

องค์ความรู้เรื่องศูนย์วิทยากรเชิงคุณธรรม เรียบเรียงจากการถอดองค์ความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคณะครูประจำศูนย์วิทยากรเชิงคุณธรรมและผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากศูนย์คุณธรรมให้ดำเนินโครงการ ๘ แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวิสุทธิศ กรุงเทพมหานคร โรงเรียนบ้านห้วยกร จังหวัดชลบุรี โรงเรียนดอนแก้วเนรมิตรปัญญา จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดบ้านนาบอน จังหวัดภูเก็ต โรงเรียนวัดศรีอุปการาม จังหวัดกาญจนบุรี โรงเรียนอนุบาลวัดหนองเต่า จังหวัดอุทัยธานี โรงเรียนเทศบาลท่าข้าม ๓ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และโรงเรียนบ้านปางไฮราษฎร์สามัคคี จังหวัดบึงกาฬ

การนำเสนอเนื้อหาสาระมีลักษณะเป็นการเล่าเรื่อง ผู้สนใจทั่วไปจะสามารถนำแนวคิดที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาศูนย์วิทยากรเชิงคุณธรรมของตนเอง ให้เป็นแหล่งบ่มเพาะคุณธรรมที่สร้างความสุขและรอยยิ้มให้แก่ผู้เรียน และเป็นพื้นฐานเบื้องต้นในการพัฒนาคนดี คนเก่ง และมีความสุขให้กับสังคม

การพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรสร้างสำนักพลเมืองสำหรับเยาวชน

หลักสูตรสร้างสำนักพลเมืองสำหรับเยาวชน เป็นหลักสูตรภายใต้โครงการส่งเสริมพัฒนาหน้าที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า นำรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการที่มีการติดตามประเมินผลของโครงการสร้างสำนักพลเมือง (project citizen) ของสถาบันพระปกเกล้า มาเป็นหลักในการดำเนินโครงการนี้ โดยมีเป้าหมายสำคัญ เพื่อให้เยาวชนตระหนักถึงความสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และบทบาทหน้าที่ของตนเอง ที่พึงมีต่อสังคมและประเทศชาติในฐานะพลเมืองที่อยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เนื้อหาของในประกอบด้วย การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของพลเมือง การสร้างความรู้ความเข้าใจและหลักการสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และเชื่อมโยงสู่บทบาทหน้าที่ของพลเมืองในระบอบนี้ ทั้งยังมีขั้นตอนกระบวนการต่างๆ ในการสร้างสำนักพลเมืองให้แก่นักเรียน ผ่านการเรียนรู้ลงมือทำ ๖ ขั้นตอน ได้แก่ การระบุปัญหา นโยบายสาธารณะในชั้นเรียนและชุมชน การเลือกปัญหาเพื่อศึกษาในชั้นเรียนและชุมชน การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่จะศึกษาในชั้นเรียนและชุมชน การจัดทำข้อเสนอโยบายสาธารณะ การนำเสนอผลงานหรือนโยบายสาธารณะ และการสะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้

ทั้งนี้ ยังได้จัดอบรมเพื่อสร้างคุณครูวิทยากรให้ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองแก่นักเรียนในชั้นเรียน และชวนนักเรียนร่วมสัมมนาโครงการสร้างสำนักพลเมือง โดยเริ่มต้นในชั้นเรียนขยายสู่ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป โดยจัดอบรมครั้งที่ ๑ ณ กรุงเทพมหานคร มีตัวแทนครูทั้งสิ้น ๕๘ คน จาก ๒๒ โรงเรียน เช่น โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม โรงเรียนหนองโพวิทยา โรงเรียนวัดรางบัว เป็นต้น และจัดอบรมครั้งที่ ๒ ณ จังหวัดเชียงใหม่ มีตัวแทนครูจากโรงเรียนทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้บางส่วน จำนวนทั้งสิ้น ๑๓๐ คน จาก ๓๗ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมหาชนะวิทยาลัย โรงเรียนแม่แตง โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย เป็นต้น

เยาวชนไทยไร้คอร์รัปชัน YOUTH 2020

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ร่วมกับองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) และภาคีเครือข่าย จัดทำหลักสูตรการพัฒนาจิตสำนึกต่อต้านคอร์รัปชัน สำหรับเยาวชนในโครงการ “เยาวชนไทยไร้คอร์รัปชัน YOUTH 2020” เพื่อสร้างแกนนำเยาวชนในมหาวิทยาลัยเพื่อต่อต้านคอร์รัปชัน ปลุกจิตสำนึกการป้องกันการคอร์รัปชันโดยมีเป้าหมาย เพื่อให้เกิดเป็นขบวนการจัดตั้งชมรมต่อต้านคอร์รัปชันในมหาวิทยาลัย

โครงการเยาวชนไทยไร้คอร์รัปชัน YOUTH 2020 ได้มีแผนจัดอบรมแกนนำเยาวชน ๔ ภาค ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จำนวน ๕ รุ่นๆ ละ ๕๐ คนรวม ๒๕๐ คน จากมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยราชชมงคล และมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อให้แกนนำเยาวชนที่ผ่านการอบรมดำเนินโครงการและจัดตั้งชมรมต่อต้านคอร์รัปชันในมหาวิทยาลัยต่อไป

งานวิจัยในชั้นเรียน

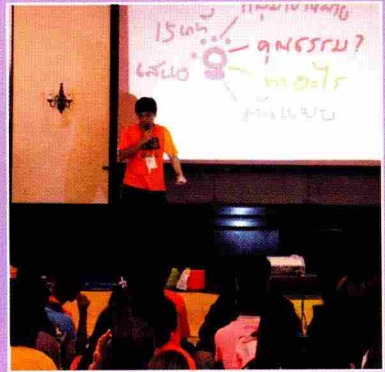

ศูนย์คุณธรรมได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การส่งเสริมเด็กนักเรียนให้เรียนรู้หน้าที่เป็นพลเมืองดีของสังคมผ่าน “การวิจัยในชั้นเรียน” จัดทำวีดิทัศน์และเพื่อทดสอบกระบวนการ การอบรมการวิจัยในชั้นเรียนกับครู แกนนำ เครือข่ายจังหวัดเชียงใหม่ ๕ โรงเรียน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน และสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านจิตอาสา ด้านความพอเพียง ด้านหน้าที่พลเมือง ให้เรียนรู้หน้าที่การเป็นพลเมืองดีของสังคม โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำชั้นกับการพัฒนาผู้เรียนโดยกระบวนการวิจัยชั้นเรียน

การประชุมเชิงปฏิบัติการนี้ จึงเป็นการสร้างเครื่องมือการทำวิจัยชั้นเรียน มุ่งเน้นให้ครูมีความรู้ แนวคิด ประสบการณ์ในการวิเคราะห์ การวางแผน การสร้างกระบวนการเรียนรู้ การทำวิจัยผ่านกิจกรรมกลุ่ม โดยให้ครูแต่ละกลุ่มได้นำเสนอโครงการวิจัยเต็มรูปแบบซึ่งพบว่าครูแต่ละกลุ่มได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยชั้นเรียน มีแนวโน้มที่จะนำวิธีการที่ร่วมกันคิด กลับไปทำให้เกิดผลเป็นรูปธรรมจริงในโรงเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ในโรงเรียนต่อไปได้

คู่มือหลักสูตรค่ายเยาวชนกุดคุณธรรมนำไทยสู่อาเซียน

จัดทำขึ้นเพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้พัฒนา ศักยภาพแกนนำเยาวชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการพัฒนาคุณธรรมความดีของประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน ผ่านชุดกิจกรรม ๓ กิจกรรม ได้แก่ ชุดกิจกรรมคุณธรรมของประเทศในกลุ่มอาเซียน ชุดกิจกรรมรู้จักตนเอง-เข้าใจผู้อื่น : เรียนรู้เบื้องหลัง ความแตกต่างหลากหลาย และชุดกิจกรรมออกแบบ วิธีการที่ได้ผลในการปลูกฝังคุณธรรม ให้เยาวชนไทยด้วยหลักการความคิดเชิงออกแบบ (Design thinking) ซึ่งทำให้หลักสูตรนี้ มีความโดดเด่น คือ แกนนำเยาวชนที่เข้าร่วมอบรม จะสามารถออกแบบกิจกรรมในการพัฒนา คุณธรรมความดีให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของตนเองได้ด้วย

๑.๒ การสร้างสรรค์สื่อสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์

สื่อสิ่งพิมพ์

วารสารวิชาการคุณธรรมความดี ปีที่ ๓

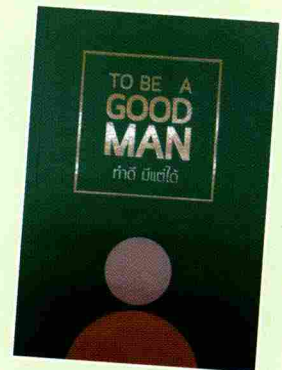
ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ได้จัดทำวารสารวิชาการคุณธรรมความดี ปีที่ ๓ (Journal of Moral and Virtue Vol.3) เพื่อเป็นแหล่งกลางในการรวบรวม และเผยแพร่นวัตกรรมองค์ความรู้ทางวิชาการ งานวิจัยด้านคุณธรรมความดี และเพื่อส่งเสริมกระตุ้นให้เกิดการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เผยแพร่ด้านคุณธรรมความดี ซึ่งได้มาตรฐานวารสารเพื่อเข้าสู่ฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีอ้างอิงวารสารไทย และเป็นวารสารตามเกณฑ์มาตรฐานวารสารวิชาการกลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนด

วารสารวิชาการคุณธรรมความดีเป็นวารสารที่เผยแพร่เป็นประจำทุกปี ปีละ ๑ ฉบับ โดยตีพิมพ์ในเดือนกันยายนของทุกปี เพื่อเป็นการเผยแพร่วิชาการแก่สังคม

TO BE A GOOD MAN ทำดี มีแต่ได้

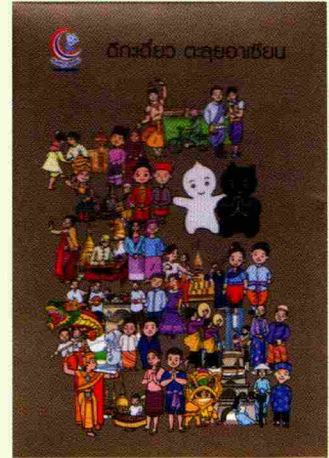
ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ได้รวบรวมเรื่องราวและแนวคิดของบุคคลตัวอย่าง ๑๒ คน ไว้ในหนังสือ “TO BE A GOOD MAN ทำดี มีแต่ได้” ซึ่งบุคคลเหล่านี้คือผู้ที่ได้รับรางวัลคุณธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ (Thailand Morality Awards 2013) จากการตัดสินของคณะกรรมการจัดงานสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติฯ โดยความร่วมมือของเครือข่ายภาคี ๒๔ องค์กร

เรื่องราวและประสบการณ์ที่ถูกนำมาถ่ายทอดในหนังสือเล่มนี้ ล้วนเป็นแบบอย่างของผู้ยืนหยัดต่อสู้เพื่อความถูกต้อง ผู้ที่ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน เพียรทำเพื่อส่วนรวมหรือผู้ด้อยโอกาสอย่างไม่ย่อท้อ ผ่านประสบการณ์ต่างๆ ของบุคคลตัวอย่าง เพื่อเป็นกำลังใจให้กับผู้ที่ยึดมั่นในคุณธรรมความดี ที่มุ่งมั่นให้กระทำต่อไป และเป็นกำลังใจให้คนในสังคมมีแนวทางปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างอันดีต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

หนังสือการ์ตูน ตีกะเตี้ยว ตะลุยอาเซียน ภาษาไทย/อังกฤษ

สื่อสร้างสรรค์การพัฒนาคุณธรรมความดีของ
ประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียนในรูปแบบการ์ตูน มีทั้ง
ฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งเด็กๆ จะได้เพลิดเพลิน
ไปกับตัวการ์ตูนที่จะพาเด็กๆ ไปเรียนรู้คุณธรรมของ
ประเทศในกลุ่มอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย,
มาเลเซีย, ฟิลิปปินส์, สิงคโปร์, บรูไน ดารุสซาลาม,
เวียดนาม, ไทย, สาธารณรัฐแห่งสหภาพ
เมียนมาร์, กัมพูชา และ สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว ผ่านตัว
การ์ตูน “ตี” และ “เตี้ยว”

จดหมายข่าว (Moral Newsletter) และจดหมายข่าวอิเล็กทรอนิกส์ (E-Newsletter)

จดหมายข่าว (Moral Newsletter) และ
จดหมายข่าวอิเล็กทรอนิกส์ (E-Newsletter) เป็นอีก
ช่องทางหนึ่ง ที่ช่วยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการ
ส่งเสริมคุณธรรมความดี ให้สามารถเข้าถึงกลุ่ม
เป้าหมายได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งประชาสัมพันธ์
โครงการและกิจกรรมของศูนย์คุณธรรม (องค์การ
มหาชน) และเครือข่ายองค์กรภาคี เพื่อเสริมสร้าง
แนวคิดจิตสำนึกและพฤติกรรมด้านคุณธรรมความดี
ในสังคม

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

๙ ปี เครือข่ายคุณธรรม

วัดที่ศรัทธาร่วมเรื่องราวการทำงานของศูนย์คุณธรรม ตลอดเวลาเกือบ ๑๐ ปี ที่ศูนย์คุณธรรมร่วมกับเครือข่ายองค์กรภาคีหลากหลาย ในการขับเคลื่อนคุณธรรมในสังคมไทย ทั้งการเปิดพื้นที่ให้เครือข่ายและผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรม การประสานความร่วมมือระหว่างภาคี เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ หนุนเสริม และสนับสนุนกิจกรรมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดเส้นทางการทำงานอันยาวนาน ทำให้ในวันนี้ศูนย์คุณธรรมมีเครือข่ายทั้งระดับบุคคล สังคม และระดับชาติ นำประสบการณ์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ มาถอดเป็นบทเรียน โดยใช้คุณธรรมเป็นแกนกลางในการส่งเสริมให้เกิดผลและขยายผลในวงกว้าง

และในทศวรรษต่อไปนี้ ศูนย์คุณธรรมจึงจะมุ่งเน้น เสริมหนุน ให้องค์กรเครือข่าย และผู้เข้าร่วมได้ทำงานร่วมกันอย่างมีแนวทาง เพื่อพร้อมกับการก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงในระดับภูมิภาคอาเซียนต่อไป

การพัฒนาคุณธรรม กลุ่มเด็กและเยาวชน

แผนที่คนดี

โครงการคุณธรรม

กระบวนการจิตอาสา

กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจชุมชนเชิงคุณธรรม

เครือข่ายคุณธรรม

รศ.ดร.จิราภรณ์ ศิริทวี
ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม
(องค์การมหาชน)

เตือนใจ สิทธิบริ
ประธานศูนย์เรียนรู้ชุมชนสามพลัง
บ้านเกาะวัง จ.พัทลุง

รศ.ดร. วีระศักดิ์ สมยานะ
อธิการบดีเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (OFRD)
ม.ราชภัฏเชียงใหม่

ร่วมกันกำหนดก้าวอย่าง..
การพัฒนาคุณธรรมในศตวรรษที่ ๒๑

ดอกไม้บานสื่อสารความดี

สารคดีสั้น “ดอกไม้บาน สื่อสารความดี”

เป็นการนำเสนอเรื่องราวความดี ความจริงของบุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงานองค์กร ที่เกิดขึ้นจากการสนับสนุน ของศูนย์คุณธรรม และที่เกิดขึ้นในมุมต่างๆ ของสังคม ไทย การขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมความดี โดยเครือข่าย องค์กรภาคีทุกภาคส่วน ก่อเกิดงาน พัฒนาที่หลากหลาย เพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนได้รับรู้และสามารถนำไป เป็นต้นแบบใช้ให้เกิดประโยชน์ ศูนย์คุณธรรมจึงผลิตเป็นสารคดี

สั้นให้เห็นกระบวนการ วิธีการในการดำเนินงานการพัฒนาคุณธรรมความดี นำเสนอ เรื่องราว กระบวนการ การจัดการเรียนรู้ แนวคิดของบุคคล หน่วยงาน องค์กรที่ทำกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม โดยนำเสนอบทเรียนเชิงบวก การสร้างและพัฒนาคุณธรรมความดีของ โครงการและเครือข่ายต่างๆ ที่ศูนย์คุณธรรม สนับสนุนเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนคุณธรรม ในสังคมไทย เช่น การพัฒนาคุณธรรมในศตวรรษ ที่ ๒๑ ธุรกิจชุมชนเชิงคุณธรรมในโรงเรียน สละโอ ไม่นไผ่...วิถีภูมิปัญญาไทย ฯลฯ

(บรรยายไทย)

๑. การพัฒนา
คุณธรรมในศตวรรษที่ ๒๑

๒. SR School

๓. โรงเรียน
แห่งการเปลี่ยนแปลง

๔. อ่าน เรียน กิน เล่น
กับห้องสมุดใต้ถุนบ้าน

๕. ธุรกิจชุมชน
เชิงคุณธรรมในรร.

๖. ขยายเครือข่าย
โรงเรียนคุณธรรม

๗. สละโอไม่นไผ่...
วิถีภูมิปัญญา

๘. สมัชชาคุณธรรม
๒๕๕๖

๙. คลาตน์คคุณธรรม
๒๕๕๖

๑๐. ด่านชีวิต
ความซื่อตรง

Next

ดอกไม้บาน
สื่อสารความดี

สื่อสังคมออนไลน์

สื่อสังคมออนไลน์ หรือ Social media เป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่มีความรวดเร็วและเข้าถึงผู้รับได้มาก ดังนั้น ศูนย์คุณธรรม จึงได้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ช่องทางต่างๆ ได้แก่

- Facebook : ศูนย์คุณธรรม Moral Center Thailand
- Instagram : khunnathamma
- Twitter : khunnathamma
- Website : www.moralcenter.or.th
- Application Moral Book
- Application Moral Video

<http://www.moralcenter.or.th/>

Instagram

Application Moral Book

Application Moral Video

ยุทธศาสตร์ที่ ๒

ยุทธศาสตร์พัฒนากระบวนการสมัชชาคุณธรรม สร้างเสริม สนับสนุน พลังความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย

มีเป้าประสงค์เพื่อการพัฒนาและยกระดับกระบวนการสมัชชาคุณธรรม และเพื่อให้เครือข่ายองค์กรภาคีทุกระดับมีขีดความสามารถในการสร้างเสริมคุณธรรมความดี

๒.๑ สมัชชาคุณธรรม

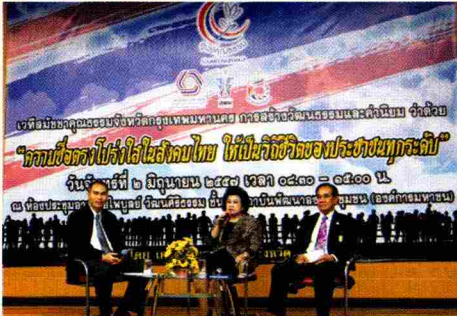
สมัชชาคุณธรรมจังหวัดยกระดับสู่สมัชชาระดับภาค

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาความ
ชื่อตรงๆ นับเป็นแผนงานที่สำคัญของ
ศูนย์คุณธรรมในการพัฒนาบุคคลและ
พื้นที่ส่วนที่เล็กที่สุดให้มีประสิทธิภาพ
เพื่อมุ่งขยายผลจากระดับชุมชนไปสู่ระดับ
จังหวัด และจากระดับจังหวัดสู่ระดับภาค

การจัดเวทีสมัชชาคุณธรรมระดับจังหวัด
ใน ๔ ภาค ภาคละ ๓ จังหวัด คือ ภาคกลาง
ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ทำให้มีเวทีสมัชชาระดับจังหวัดเกิดขึ้นรวมทั้งสิ้น
๑๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัด
นนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดตรัง จังหวัด
สุราษฎร์ธานี จังหวัดยะลา จังหวัดพิษณุโลก
จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดร้อยเอ็ด
จังหวัดเลย และจังหวัดบุรีรัมย์

การจัดเวทีสมัชชาคุณธรรมระดับจังหวัดนี้ ได้จัดเป็นเวทีประชุมแผนงานรวบรวมความคิดเห็นของทุกหน่วยงานจากทุกภาคส่วนในชุมชน โดยใช้คุณธรรมด้านความซื่อตรงเป็นคุณธรรมหลักในการขับเคลื่อน โดยมีหลักในการดำเนินงานคือการสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นในตนเอง คือตนเองจะต้องรู้หน้าที่ มีความมุ่งมั่นในเป้าหมาย รู้จักรับผิดชอบประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความซื่อสัตย์และมีศีลธรรม โดยยึดหลัก “**ทำดีมีความสุขเสริมสร้าง ความสามัคคี**” เพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความก้าวหน้าสามารถเป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่นได้ และถือได้ว่าเป็น “**ชุมชนแห่งคุณธรรมต้นแบบด้านคุณธรรม**” อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ การจัดเวทีสมัชชาคุณธรรมในหลายจังหวัด ยังได้นำเสนอแนวคิดหลักในการจัดงาน “**การสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมด้านความซื่อตรงโปร่งใส ให้เป็นวิถีชีวิตและวิถีปฏิบัติของประชาชนในทุกกระดับ**” โดยจะต้องนำวัฒนธรรมที่มีคุณค่า สร้างคุณงามความดีเป็นเครื่องมือและกระบวนการในการยกระดับกิจกรรมคุณธรรมความดี ให้สามารถเผยแพร่ขยายผลและสร้างพื้นที่เครือข่ายคุณธรรมความดีได้ในระดับภาคต่อไป

สมาชิกคุณธรรมระดับภาค รวมพลังคนคุณธรรม

เวทีสมาชิกคุณธรรมภาคกลาง

เวทีสมาชิกคุณธรรมภาคกลาง จัดขึ้นภายใต้แนวคิดหลัก “รวมพลังเครือข่ายฟื้นฟูคุณธรรมไทยสู่สังคมอาเซียน” มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และระดมความคิดเห็นต่อแนวทางการนำแผนพัฒนาความซื่อตรงสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดรูปธรรมที่ชัดเจน จนเกิดเป็นปฏิญญาร่วมกันผ่านเครือข่ายชุมชน ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี

เวทีสมาชิกคุณธรรมภาคกลาง เน้นการส่งเสริมสนับสนุนการยกย่องเชิดชูบุคคลครอบครัว ชุมชนที่เป็นแบบอย่างเรื่องคุณธรรมความดีและการบูรณาการการขับเคลื่อนคุณธรรมความซื่อตรงในการจัดทำแผนชุมชนโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม โดยนำหลักศาสนามาใช้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนและทุกองค์กรเครือข่าย ทั้งภาคีเครือข่ายคุณธรรมหน่วยงาน ภาครัฐ องค์กรธุรกิจ องค์กรเอกชน สภาองค์กรชุมชน และองค์กรภาคประชาสังคม ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม เสริมหนุนติดตามให้การสร้างความเข้มแข็งด้านคุณธรรมความซื่อตรงให้บรรลุผลตามปฏิญญานี้

สมาชิกคุณธรรมระดับภาครวมพลังคนคุณธรรม

เวทีสมาชิกคุณธรรมภาคใต้

เวทีสมาชิกคุณธรรมภาคใต้ จัดขึ้นภายใต้แนวคิดหลัก “รวมพลังฟื้นฟูคุณธรรมของสังคมไทย สร้างชาติโปร่งใสสู่ชุมชนไทยเป็นสุข” เน้นแนวทางการขับเคลื่อนงานในพื้นที่จังหวัดตรัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดยะลา โดยมีเครือข่ายภาคใต้ ๑๒ จังหวัด และเครือข่ายทั้ง ๗ เครือข่าย โดยร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ และใช้วัฒนธรรมความดี

เป็นเครื่องมือในการพัฒนา และยกระดับกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมความดีให้ขยายผลและเผยแพร่คุณธรรมความดีเพิ่มขึ้น สร้างกำลังใจและยกย่องคนทำความดีในชุมชน พื้นฟูสังคมและการสร้างสำนึกดีในการร่วมดูแลพื้นที่บ้านเกิด พร้อมทั้งยกระดับเพื่อขยายผลสู่สาธารณะ

เวทีสมาชิกคุณธรรมภาคใต้มุ่งเน้น มุ่งมั่น ที่จะขับเคลื่อนงานพัฒนา โดยใช้หลักคุณธรรมความซื่อตรงเป็นเครื่องชี้้นำในการทำงาน และพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรภาคประชาชน นำไปสู่การส่งเสริมคุณธรรมความดีงามในสังคมไทย โดยใช้หลักคุณธรรมของศาสนาเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานที่สำคัญ คือ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความมีวินัย ความพอเพียง ฯลฯ เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสังคมโดยใช้กระบวนการขับเคลื่อนเชื่อมโยงเครือข่ายภาคประชาชน และหนุนเสริมจากองค์กรภาคีเครือข่าย

สมาชิกคุณธรรมระดับภาครวมพลังคนคุณธรรม

เวทีสมาชิกคุณธรรมภาคเหนือ

เวทีสมาชิกคุณธรรมภาคเหนือ จัดขึ้นภายใต้แนวคิดหลัก “คิดดี ทำดี พุทธิ + ซื่อตรง.. โปร่งใส = สังคมดีบ้านอยู่เย็นเป็นสุข” โดยได้นำเสนอพื้นที่ต้นแบบในการทำงานทั้ง ๓ พื้นที่ คือ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดอุดรธานี เพื่อให้เครือข่ายและผู้เข้าร่วมประชุม ได้เห็นกระบวนการทำงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมในระดับจังหวัด โดยตัวแทนชุมชนทั้ง ๓ จังหวัด ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริมด้านคุณธรรมความซื่อตรงจากวิถีปฏิบัติ และตามบริบท/สภาพแวดล้อมและประเพณีท้องถิ่น ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับการทำงานด้านคุณธรรม โดยแนวทางการสร้างคนดีชุมชนดีนั้น ต้องเริ่มต้นจากการส่งเสริมในระดับครอบครัวและในกลุ่มเยาวชน ดังนั้น การพัฒนาทักษะเยาวชน จึงเป็นแกนนำสำคัญในการพัฒนาชุมชนและสังคมได้ในอนาคต

ปฏิญญาสมาชิกคุณธรรมภาคเหนือ มุ่งเน้นการใช้หลักคำสอนศาสนา คุณธรรม จริยธรรมพื้นฐานของคนไทย ๕ ประการ คือ ซื่อสัตย์ มีวินัย พอเพียง เสียสละ และรักษาสีงแวดล้อม เป็นประเด็นร่วมในการรณรงค์ทางสังคม ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และปฏิบัติเชื่อมโยงในชุมชน และขยายเครือข่ายความร่วมมือไปยังสังคมวงกว้างในระดับภาคอย่างต่อเนื่อง โดยมีแกนนำสำคัญคือเครือข่าย ๗ เครือข่ายร่วมกันขับเคลื่อนกระบวนการฟื้นฟูคุณธรรมชุมชนท้องถิ่น เปี่ยมด้วยความซื่อสัตย์ ความรัก ความสามัคคี ทำให้เกิดสันติสุขในสังคมไทย

สมัชชาคุณธรรมระดับภาครวมพลังคนคุณธรรม

เวทีสมัชชาคุณธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เวทีสมัชชาคุณธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดขึ้นภายใต้แนวคิดหลัก “ฟื้นฟูคุณธรรมของสังคมไทย สู่ความปรองดองสมานฉันท์” เน้นเรื่องการฟื้นฟูคุณธรรมซึ่งต้องประกอบด้วย ๔ หลักสำคัญ คือ ความเมตตา ความอดทน ความสามัคคี และความเสียสละ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาในชุมชน เติมเต็มความรักความเอาใจใส่ในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นผู้สูงอายุ เด็กหรือวัยรุ่น วัยทำงาน ขยายผลถึงชุมชนในการร่วมแรงร่วมใจ เสียสละความสุข ความสะดวกสบายของตนเองเพื่อส่วนรวม รวมทั้งการกระตุ้นให้ชุมชนเห็นถึงการปฏิบัติตนเป็นคนดีมีคุณธรรม โดยการจัดกิจกรรมให้เห็นเป็นแบบอย่าง เช่น การจัดกิจกรรมพาผู้นำเข้าวัดทุกวันพระใหญ่ (๙ วัด ๙ วัน) ให้ผู้นำใส่ชุดขาว ลด ละ เลิกอบายมุข เพื่อในหลวง จนเป็นที่มาสู่โครงการเข้าพรรษาพาผู้นำเข้าวัด ๙ วัด ๙ วัน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ดีมีพระมาเทศน์ให้กับผู้นำและประชาชนทั่วไป

จากแนวคิดหลักในการฟื้นฟูคุณธรรมของสังคมไทยนี้ เวทีสมัชชาคุณธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ระดมความคิดเห็นร่วมกับเครือข่ายทั้ง ๗ เครือข่ายเพื่อพัฒนาแนวทางการนำแผนพัฒนาความเชื่อตรงสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และแนวทางการฟื้นฟูคุณธรรมของเครือข่ายในแต่ละเครือข่าย โดยมุ่งมั่นพัฒนาและสร้างความเข้มแข็ง

ด้านคุณธรรมของเยาวชนและคนดีในชุมชน ส่งเสริมสนับสนุนยกย่องคนดีในชุมชน เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับชุมชน พร้อมไปกับการพัฒนาชุมชนให้สามารถสร้างคนสร้างงานได้อย่างเชื่อตรง โปร่งใส ปุ่กจริตสำนึกให้การจัดทำแผนชุมชนเกิดผลเป็นรูปธรรมโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในชุมชน

๒.๒ การส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายคุณธรรมความดี

การพัฒนาความเข้มแข็งให้เกิดความเชื่อมโยงสร้างกลไกแก่เครือข่าย

เสริมหนุนเครือข่าย

การส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายคุณธรรมความดี

โรงเรียนคุณธรรม

เครือข่ายคุณธรรมความดีที่ศูนย์คุณธรรมได้ให้การเสริมหนุนในปี พ.ศ.๒๕๕๗ มีทั้งสิ้นจำนวน ๓๖ แห่ง รูปธรรมความสำเร็จในปี พ.ศ.๒๕๕๗ มีเครือข่ายที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง สามารถยกระดับเป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้ จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ โรงเรียนหนองแวงวิทยาคม จังหวัดมุกดาหาร และโรงเรียนมิตรภาพที่ ๓๑ (วัดทุ่งหวัง) จังหวัดตรัง

กระบวนการส่งเสริมคุณธรรมของเครือข่ายคุณธรรมความดีในปี พ.ศ.๒๕๕๗ มีหลายรูปแบบ ซึ่งจะเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมการเชื่อมโยงและการขยายเครือข่าย เช่น การเชื่อมโยงกิจกรรมระดับภาคเพื่อการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย โดยการเชื่อมโยงกิจกรรมในโครงการร่วมกันระหว่างโรงเรียนเครือข่ายใน ๒ ภูมิภาค คือ เครือข่ายโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเครือข่ายคุณธรรมภาคใต้ ตัวอย่างเช่น เครือข่ายโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑) จัดค่ายเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนแกนนำและกิจกรรมเปิดบ้านคุณธรรมร่วมกัน เกิดการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนและครูเกิดความภาคภูมิใจที่ได้ผ่านกิจกรรมค่ายแกนนำคุณธรรม เกิดแรงจูงใจการทำความดีในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ๒) จัดงานภาคีเครือข่ายการศึกษา เพื่อคุณธรรมจริยธรรมความดีภาคอีสาน ครั้งที่ ๑ “คุณธรรมความดี

วิถีชีวิต คนอีสาน” ณ โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ โดย พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี มาเป็นประธานเปิดงาน เกิดความร่วมมือจากหน่วยงานส่งเสริมในอำเภอน้ำเกลี้ยงและจังหวัด ๑๓ หน่วยงานและเครือข่ายโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่กว่า ๒๘ โรงเรียน งานกิจกรรมเปิดบ้านจึงถูกพัฒนายกระดับเป็นงานระดับจังหวัด

เครือข่ายโรงเรียนภาคใต้ ๑) จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพแกนนำเครือข่ายภาคใต้ ศึกษาดูงานประเทศ มาเลเซียทำให้ครูแกนนำได้รับความรู้เข้าใจความสำเร็จของการปลูกฝังคุณธรรมที่สำคัญ คือ ผู้นำประเทศต้องให้ความสำคัญ สนับสนุนให้เกิดการรณรงค์ จัดอบรมให้บุคลากรในหน่วยงานทั้งรัฐบาลและเอกชนโดยเฉพาะหน่วยงานด้านบริการ จิตวิญญาณของครู ผู้ปกครองต้องร่วมมือบ่มเพาะคุณธรรมให้ลูกหลาน เป็นต้น ๒) งานสมัชชาคุณธรรมเครือข่ายการศึกษาภาคใต้ “เด็กดี สังคมดี สร้างได้” โรงเรียนกันตังรัชฎาศึกษา อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง โดยพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี มาเป็นประธานเปิดงาน ผลจากการจัดงาน มีโรงเรียน หน่วยงาน องค์กรในจังหวัดรับรู้ กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและสนใจเป็นโรงเรียนเครือข่ายคุณธรรมมากขึ้น

การเชื่อมโยงโรงเรียนคุณธรรมกับชุมชน

อีกหนึ่งกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมในระดับชุมชน คือ ความสำเร็จของโครงการที่มีผลกระทบเกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมชุมชนนั้นๆ เช่น ศูนย์เรียนรู้ธุรกิจชุมชนเชิงคุณธรรม ๔ แห่ง จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งศูนย์คุณธรรมสนับสนุนกิจวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น พัฒนาให้เป็นศูนย์เรียนรู้เชิงคุณธรรมประจำตำบล โดยนำหลักสูตรกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ธุรกิจชุมชนเชิงคุณธรรม นำร่องใน ๔ โรงเรียน ขยายผลต่อยอดให้ ๒๐ โรงเรียน โดยให้คุณครู นักเรียน และผู้ปกครอง ไปเรียนรู้กับ ๔ ศูนย์เรียนรู้เชิงคุณธรรม และให้นำความรู้มาออกแบบกิจกรรมที่จะใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งผลลัพธ์ คือ โรงเรียนสามารถดำเนินกิจกรรมที่ได้เรียนรู้มาบูรณาการในการเรียนการสอน ๘ กลุ่มสาระ มุ่งเน้นให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

อีกหนึ่งรูปธรรมเรื่องการจัดการขจัดภัยหมอกควันไฟป่าซึ่งศูนย์คุณธรรมทำความร่วมมือกับอำเภอสะเมิง โดยส่งเสริมให้วัดพระบรมธาตุ ดอยผาสัมจัดอบรมให้ความรู้แก่แกนนำผู้ใหญ่บ้านเรื่องการดูแลรักษาพื้นที่ป่า การสร้างแนวกันไฟและนำไปไม้มาทำปุ๋ย รวมถึงอบรมกลุ่มแม่บ้านและเยาวชนให้รู้วิธีการดูแลสุขภาพคนในครอบครัว เพื่อให้แกนนำอาสาสมัครความรู้ มาขยายผลในชุมชน นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการดำเนินชีวิตทั้ง ๑๐ หมู่บ้าน

ผลจากการทำโครงการ คือ คนในชุมชนเกิดความร่วมมือกันมากขึ้น และมีทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งได้รับการจัดสรรงบประมาณให้เป็นการดับไฟ ๕,๐๐๐ บาท และได้รับรางวัลแจ้จับคนเผาป่า โดยพบว่า การพัฒนาต้องมองภาพรวม การจัดการไฟป่าทำให้เกิดประโยชน์ต่อปากท้องและการจัดการเรียนรู้วิถีทำกินที่คนอยู่ร่วมกับป่าแบบพึ่งพา

ห้องสมุดใต้ถุนบ้าน โดยการ

ดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้สวนสร้างสุข บ้านเกาะทัง จังหวัดพัทลุง ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างพื้นที่เรียนรู้ให้แก่เด็กและเยาวชน เปิดพื้นที่ใต้ถุนบ้านให้เด็กและเยาวชนทั้งนอกระบบและในระบบมาทำกิจกรรม อ่าน เรียน กิน เล่น สร้างการเรียนรู้วิถีพื้นบ้านผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น อ่าน เรียน :

เด็กนักเรียนเป็นคนคัดเลือกหนังสือดีที่อยากอ่าน รวมถึงหนังสืออ่านนอกเวลาที่โรงเรียนกำหนดมีให้ยืม เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง มีการสอนการทำขนมพื้นบ้านที่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น นำวัสดุที่มีในท้องถิ่นมาผลิตเป็นของเล่นตามฤดูกาล เช่น สบู่ ของเล่นจากลูกยางพารา รวมถึงการใช้ลูกปัดหลากสีแบบเดียวกับชุดมโนราห์ทำร้อยเป็นเครื่องประดับ เพื่อให้เด็กมีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และฝึกสมาธิ พร้อมกับปลูกฝังให้เด็กสืบทอดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านไปด้วย

การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินงานโครงการเครือข่ายห้องสมุดศูนย์คุณธรรม โดยทำความร่วมมือ (MOU) กับหน่วยงานจัด “มุมคุณธรรม” ขึ้นในห้องสมุดของหน่วยงานที่เป็นเครือข่าย เพื่อเพิ่มช่องทางในการเผยแพร่สื่อที่ศูนย์คุณธรรมผลิตขึ้น โดยเห็นว่าการนำสื่อความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ เช่น หนังสือ เอกสารเผยแพร่ความรู้ ซีดี ฯลฯ เผยแพร่ออกไปสู่ห้องสมุดต่างๆ จะเป็นอีกแนวทางในการส่งเสริมให้เยาวชน ประชาชน มีช่องทางในการเลือกบริโภคสื่อด้านคุณธรรมความดีที่มีประโยชน์ต่อตนเองและสังคมกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมการนำสื่อองค์ความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ศูนย์คุณธรรม จึงสนับสนุนงบประมาณแก่หน่วยงานเครือข่ายห้องสมุดศูนย์คุณธรรม เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อองค์ความรู้จากมุมคุณธรรม ดังนี้

- โครงการเครือข่ายใช้ทรัพยากรการเรียนรู้เชิงคุณธรรมและรักคุณธรรม โดย สำนักหอสมุด วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

- โครงการคุณธรรมเปลี่ยนความคิดสร้างชีวิตใหม่ โดย ห้องสมุดรังสรรค์ปัญญาไทย ดำเนินโครงการ “คุณธรรมเปลี่ยนความคิดสร้างชีวิตใหม่”

- โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ โดย โรงเรียนอนุบาลตำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

• โครงการส่งเสริมความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน โดย ห้องสมุดโรงเรียน พระกุมารร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลจากการจัดกิจกรรมพบว่า สื่อของศูนย์คุณธรรมเป็นสื่อที่มีเนื้อหาดีมีประโยชน์ต่อนักเรียน และผู้สนใจเป็นจำนวนมากและสามารถต่อยอดไปสู่การพัฒนา คือ การขับเคลื่อนการดำเนินงาน การส่งเสริมความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนให้มีประสิทธิภาพต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง

การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพเครือข่าย

การอบรมเชิงปฏิบัติการ : การบริหารโครงการ

ประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “การบริหารโครงการ” ปี พ.ศ.๒๕๕๗ จัดขึ้นเพื่อสร้างความเข้าใจในการบริหารจัดการโครงการ โดยให้โรงเรียนแต่ละแห่งที่ได้เข้าร่วมโครงการนำเสนอผลงานภาคปฏิบัติที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน เช่น คุณธรรมในโรงเรียน ความรับผิดชอบ การมีวินัย กิจกรรมที่สร้างแรงบันดาลใจในการทำมาตย์ ซึ่งภาพของการทำงานคุณธรรมจากหลายๆ แห่งในโรงเรียนนี้ สะท้อนให้เห็นความเปลี่ยนแปลง แม้ว่าจะเป็นจุดเล็กๆ แต่จุดเล็กๆ นั้นเกิดจากการลงมือทำจริงและขยายไปสู่พื้นที่อื่นๆ มากขึ้น

นอกจากนี้ ยังได้มีการให้ความรู้กับผู้เข้ารับการอบรมในเรื่องการเขียนข่าวและนำเสนอข่าว เพื่อให้สามารถนำข่าวสารที่เกิดขึ้นมาเผยแพร่ในสื่อและเว็บไซต์ต่างๆ ได้ และได้ให้ความรู้ในการบริหารโครงการทั้งในด้านการจัดทำโครงการ การบริหารโครงการ การบริหารการเงิน รวมทั้งการเขียนรายงานสรุปโครงการ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความสามารถ เข้าใจในเรื่องการบริหารโครงการในทุกด้าน เพื่อนำไปใช้ในการบริหารโครงการด้านคุณธรรมอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

การอบรมเชิงปฏิบัติการ : โครงการคุณธรรม

กิจกรรมของเวทีการพัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้โครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ “เยาวชนทำดีถวายในหลวง” ระยะที่ ๑ เป็นการจัดเวทีประชุมการพัฒนาของเครือข่ายศูนย์คุณธรรม ซึ่งมีคณะครูนักเรียนจากโรงเรียนที่เคยดำเนินงานเรื่องโครงการคุณธรรมจำนวน ๑๕ โรงเรียนทั่วประเทศ เป็นผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น ๑๒๒ คน มีรูปแบบการจัดกิจกรรมรวม ๔ วัน

ในการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนนั้น ได้มีการการแบ่งกลุ่มตั้งกติกการอยู่ร่วมกัน เพื่อให้นักเรียนที่เข้ารับการอบรมได้รู้จักความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมาย และฝึกการบริหารจัดการในการทำกิจกรรมร่วมกัน จากนั้น จึงเริ่มทำกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจในการทำโครงการคุณธรรม โดยให้แต่ละกลุ่มสำรวจความดีที่มีอยู่ในโรงเรียนมาสร้างเป็นจุดแข็ง หลังจากนั้นช่วยกันระบุสภาพปัญหาหลักที่เกิดขึ้น ร่วมกันวิเคราะห์หว่าอะไรคือสาเหตุของปัญหา จากนั้นกำหนดเป้าหมายของการแก้ปัญหาโดยการวางเป้าหมายเป็นระยะสั้นและระยะยาว วิธีการแก้ไขปัญหาหรือวิธีการดำเนินการ เพื่อให้สามารถไปถึงเป้าหมายในแต่ละระยะการดำเนินกิจกรรม หลังจากนั้นมีการแบ่งกลุ่มคุณครูและนักเรียนเพื่อระดมความคิดเห็น โดยให้คุณครูออกแบบศูนย์เรียนรู้ในฝันและนักเรียนออกแบบค่ายโครงการคุณธรรมในฝันแล้วให้แต่ละกลุ่มนำเสนอร่วมกัน ซึ่งผลของการระดมความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มในส่วนของคุณครูพบว่าแต่ละกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจเรื่องของศูนย์เรียนรู้และสามารถเติมเต็มองค์ประกอบของศูนย์การเรียนรู้ได้อย่างครบถ้วน

การอบรมเชิงปฏิบัติการ : หลักสูตร “การบริหารสถานศึกษาอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม”

หลักสูตร “การบริหารสถานศึกษาอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม” เป็นหลักสูตรที่พัฒนาอย่างต่อเนื่องของศูนย์คุณธรรม โดยมีกระบวนการการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้าใจความสำคัญในการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา การผสมผสานเนื้อหาหลักสูตรโครงการคุณธรรมให้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สภาพปัญหา การค้นหายุทธศาสตร์และคุณธรรมเป้าหมายขององค์กร รวมถึงวิธีการดำเนินงานด้านคุณธรรมในสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู และผู้เกี่ยวข้องของสถานศึกษา

ในปี พ.ศ.๒๕๕๗ ศูนย์คุณธรรมดำเนินงานพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ด้วยหลักสูตร “การบริหารสถานศึกษาอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม” จำนวน ๕๔ องค์กร มีผู้เข้ารับการอบรม จำนวน ๕๒๒ คน ผลการอบรมพบว่า ผู้ที่ผ่านการอบรมเกิดทักษะในการวางแผนโครงการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถกำหนดอัตลักษณ์ คุณธรรมเป้าหมาย และตัวชี้วัดความเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรมจริยธรรมในองค์กรได้อย่างบูรณาการและเป็นระบบ

การอบรมเชิงปฏิบัติการ : หลักสูตร “การบริหารจัดการโครงการส่งเสริมคุณธรรมความดี”

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการนำแนวทางเรื่องคุณธรรม จริยธรรมมาสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จึงจัดทำหลักสูตรอบรม การบริหารจัดการโครงการส่งเสริมคุณธรรมความดีขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้แก่บุคคลในระดับบริหาร ระดับผู้บังคับบัญชา ระดับปฏิบัติการของเครือข่ายองค์กรภาคีทุกภาคส่วน ที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมให้ดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม กระบวนการในการอบรมเป็นการบรรยายให้ความรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ รวมไปถึงมีการจัดศึกษาดูงานเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ในปี พ.ศ.๒๕๕๗ องค์กรภาคีเครือข่ายภาคการศึกษาเข้ารับการอบรม และศึกษาดูงาน ณ มูลนิธิพุทธฉือจี้ ได้หวั่น จำนวนทั้งสิ้น ๕๔ องค์กร ประกอบด้วยผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ๑๐๙ คน โดยผลจากการอบรม ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ เกิดแรงบันดาลใจในการดำเนินงานด้านคุณธรรมความดี ได้เรียนรู้กระบวนการบริหารจัดการจิตอาสาอย่างเป็นระบบ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันที่สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้จริงในบริบทของตนเอง เกิดการพัฒนากิจกรรมโครงการด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่น โครงการออมวันละบาท โครงการขยะสร้างสรรค์ โครงการจิตอาสาพัฒนาชุมชน เป็นต้น

การอบรมเชิงปฏิบัติการ : หลักสูตร “ผู้นำเยาวชนจิตอาสา ”

จิตอาสาหรือจิตสาธารณะ คือการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับจิตใจของมนุษย์ ให้เห็นถึงประโยชน์ส่วนรวมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เยาวชนเป็นวัยที่มีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งในการปลูกฝังความมีจิตอาสาเพราะเป็นช่วงวัยที่มีการตอบสนองต่อการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมวัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่ง ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) จึงได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ในการพัฒนาศักยภาพเยาวชนให้มีจิตอาสาผ่านหลักสูตร “ผู้นำเยาวชนจิตอาสา” เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำ การวางแผน การทำงานเป็นทีม ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและส่วนรวม ให้กับเยาวชนแกนนำ รวมถึงสร้างความเข้าใจ กระตุ้นให้เห็นความสำคัญในการดำเนินงานจิตอาสา จากตัวอย่าง และการลงมือปฏิบัติจริง ที่ถูกออกแบบมาให้สอดคล้องกับพัฒนาการการเรียนรู้ของกลุ่มเยาวชน โดยมีนักเรียนแกนนำระดับประถมและมัธยมศึกษาเข้าร่วมการอบรมในปี พ.ศ.๒๕๕๗ จำนวน ๑๗๘ คน จาก ๒๗ โรงเรียนเครือข่าย เกิดเป็นกลุ่มแกนนำเยาวชนที่จะเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการด้านคุณธรรมความดีต่อไป

การอบรมเชิงปฏิบัติการ “กระบวนการพัฒนาทักษะทางด้านการคิดด้านคุณธรรม”

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ร่วมกับ บริษัท เทเวศประกันภัย จำกัด (มหาชน) โรงเรียน วัดตรีทศเทพ ฝ่ายการศึกษาของสำนักงานเขตพระนคร ดำเนินการร่วมกันจัดทำโครงการโรงเรียนต้นแบบในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ กระบวนการพัฒนาทักษะทางด้านการคิดด้านคุณธรรมให้กับผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนแกนนำโรงเรียนวัดตรีทศเทพ โดยเป้าหมายในการอบรมครั้งนี้ ได้แก่ ๑) เพื่อพัฒนาจิตสำนึกด้านคุณธรรมความดีตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน ๕ ประการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ๒) พัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้หลักสูตรแกนกลางของศูนย์คุณธรรมเป็นฐาน ๓) พัฒนาความร่วมมือในการสร้างพลเมืองที่ดี มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ และ ๔) พัฒนาองค์ความรู้ กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

การอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ จะเป็นจุดเริ่มต้นเพื่อส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายเกิดการพัฒนาศักยภาพในการขับเคลื่อนงานด้านคุณธรรม ได้เรียนรู้ขั้นตอนกระบวนการเทคนิคในการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมในสถานศึกษา ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการลงมือปฏิบัติจริง

การอบรมเชิงปฏิบัติการ : หลักสูตร “บทบาทของสถานศึกษาที่ดำเนินงานกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา”

จากสถานการณ์ การชำระหนี้กู้ยืมของกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) แสดงให้เห็นถึงวิกฤติในสังคมไทย สะท้อนจิตสำนึกในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม ความมีวินัยทางการเงินที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางการศึกษาของประเทศ กองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จึงร่วมกับ ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ลงนามบันทึกความร่วมมือ เรื่อง “การร่วมกันส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้กู้ยืม” มีเป้าหมายเพื่อ ๑) ส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษาในการดำเนินงานกองทุนอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม ๒) ผู้บริหารและผูปฏิบัติงานกองทุนในสถานศึกษาสามารถดำเนินกิจกรรมสร้างจิตสำนึกให้ผู้กู้ยืมในสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน และ ๓) ส่งเสริมให้ผู้กู้ยืม มีวินัยทางการเงิน รู้คุณค่าของเงินกู้ยืม และมีความรับผิดชอบต่อสังคมในการชำระหนี้คืนกองทุน โดยใช้กระบวนการอบรมเชิงกิจกรรม (Activity-Based Training) ให้กับผู้เข้าร่วมอบรมจากสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำนวน ๘๐ แห่ง เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะความรู้ การคิด และวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำไปต่อยอดพัฒนาโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้กู้ยืม ให้ผู้กู้ยืมรู้คุณค่าของเงินกู้ยืม ส่งเสริมให้ผู้กู้ยืมมีวินัยทางการเงิน สามารถชำระหนี้คืนกองทุนและมีความรับผิดชอบต่อสังคมต่อไป

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เวทีคุณธรรมเยาวชนอาเซียน

จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนให้ทูตคุณธรรมอาเซียนได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประเด็นด้านคุณธรรม ได้แก่ แผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียน คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ในแผนงานดังกล่าว และความท้าทายในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอาเซียน โดยมีกลุ่มองค์กรที่ทำงานด้านเด็กและเยาวชนของประเทศบรูไนและกัมพูชา ตลอดจนกลุ่มเด็กและเยาวชนจากประเทศเวียดนาม กัมพูชา และลาว เข้าร่วมแลกเปลี่ยน ซึ่งผลจากการร่วมแลกเปลี่ยนทำให้เกิดประเด็นการพัฒนาคุณธรรมความดีของเยาวชนอาเซียน ๑๐ ประการ ร่วมกัน ดังนี้

คุณธรรม ๑๐ ประการ

ทั้งนี้ ประเด็นการพัฒนาคุณธรรมความดีของเยาวชนอาเซียน ๑๐ ประการ ข้างต้น จะถูกนำไปใช้ในการผลักดันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายในกลุ่มประชาคมอาเซียนในปีต่อไป

พร้อมกันนี้ผู้ร่วมงานยังได้เรียนรู้จากนิทรรศการ “คุณธรรมอาเซียน” “ประชาคมอาเซียน” และนิทรรศการนำเสนอผลงานของทูตคุณธรรมอาเซียน

เวทีเสวนาวิชาการเปิดขอบฟ้าคุณธรรมจริยธรรม ประเด็น “จำเป็นหรือไม่กับ ISO คุณธรรมในสังคมไทย”

เปิดขอบฟ้าคุณธรรมจริยธรรม เป็นเวทีเสวนาวิชาการของศูนย์คุณธรรม ที่จัดขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิดที่นำไปสู่การดำเนินงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านคุณธรรมความดี รวมถึงขยายเครือข่ายด้านคุณธรรมความดี โดยมีการกำหนดประเด็นเสวนาจากความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมในปัจจุบัน และในปี พ.ศ.๒๕๕๗ ศูนย์คุณธรรมได้กำหนดจัดงาน เวทีเสวนาเปิดขอบฟ้าคุณธรรมจริยธรรม ในประเด็น “จำเป็นหรือไม่กับ ISO คุณธรรมในสังคมไทย” ในรูปแบบการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยใช้คำว่า ISO เป็นสัญลักษณ์ แทนการกำหนดมาตรฐานที่เชื่อถือได้ นำเสนอผ่านผู้ร่วมเสวนาที่มีความแตกต่างด้านความคิด และประสบการณ์เป็นตัวแทนของบุคคล ๔ รุ่น (Generations) ได้แก่ พลอากาศเอกวีรวิท คงศักดิ์ (Baby boomer) รองศาสตราจารย์นายแพทย์อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์ (Gen x) ร้อยเอกนายแพทย์สรวิชัย สุบุญ (Gen y) และนางสาวธัญลักษณ์ ดินแดง (Gen Z) มีผู้เข้าร่วมรับฟังการเสวนาจำนวนกว่า ๒๐๐ คน

จากการเสวนาในครั้งนี้ เกิดเป็นข้อเสนอในการดำเนินงานที่มีประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง อาทิ ให้มีการจัดทำแนวทางและมาตรฐานด้านคุณธรรมทั้งในด้านข้าราชการการเมืองการปกครอง เพื่อสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักการเมืองและข้าราชการ มาตรฐานของสถานศึกษาในด้านการปลูกฝังคุณธรรมให้กับเด็กและเยาวชน มาตรฐานของสถาบันครอบครัวในด้านศีลธรรมในครอบครัวและการลดความรุนแรงในสังคมไทย มาตรฐานของสังคมในการสร้างค่านิยมในเรื่องความซื่อสัตย์ รู้หน้าที่ มีศีลธรรม รักชาติวัฒนธรรมและประเพณีไทย มาตรฐานการปฏิบัติในการใช้ Social network อย่างถูกต้องไม่ละเมิดสิทธิ เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๓

ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร

ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรของศูนย์คุณธรรมดำเนินการ โดยมีเป้าประสงค์เพื่อให้การบริหารจัดการองค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด ตามงบประมาณที่ได้รับในแต่ละโครงการ ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงานจำแนกตามโครงการและกิจกรรมสำคัญดังนี้

๓.๑ โครงการพัฒนาขีดความสามารถของศูนย์คุณธรรมให้เป็นองค์กรมาตรฐานตามระบบคุณภาพ

โครงการพัฒนาขีดความสามารถของศูนย์คุณธรรม เป็นโครงการเพื่อการพัฒนาบุคลากรของศูนย์คุณธรรมทุกระดับ ทั้งในระดับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ให้มีสมรรถนะและศักยภาพเหมาะสมสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาบุคลากรระดับบุคคล เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีขีดความสามารถสูงในการขับเคลื่อนคุณธรรมความดีให้กับประชาชนในชาติ

การพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรรายบุคคลจะประเมินสมรรถนะหลักของบุคลากรในระดับผู้จัดการและเจ้าหน้าที่จำนวน ๓๐ คน โดยใช้วิธีการประเมินแบบ ๑๘๐ องศา กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาโดยตรงเป็นผู้ประเมินและบุคลากรได้ประเมินตนเองใน ๗ ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการบริหารจัดการ ความเชี่ยวชาญในงาน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงาน ความเข้าใจทิศทางขององค์กร การพัฒนาตนเอง และความเชื่อมั่นในคุณธรรม เพื่อนำผลการประเมินที่ได้ไปสรุปและจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาบุคลากรระยะ ๕ ปีต่อไป

ระดับผลลัพธ์ของความสำเร็จตามเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์

การประเมินบุคลากรของศูนย์คุณธรรมเกิดผลลัพธ์ดังสรุปได้ดังนี้

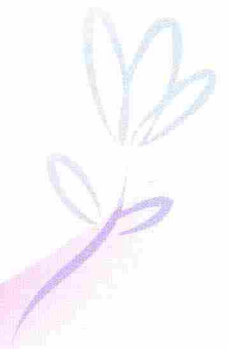
๑) ด้านบุคลากร ได้รับการพัฒนากระบวนการทัศน์ใหม่และเปิดวิสัยทัศน์โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ตรงในด้านการบริหารจัดการองค์กรและการให้บริการแก่ประชาชน

๑.๑ ระดับผู้บริหารได้รับการพัฒนาสมรรถนะและศักยภาพในการปฏิบัติงาน ให้มีสมรรถนะด้านความคิด มีจิตสำนึกในการพัฒนาตนเอง เพื่อรู้วิธีการคิดอย่างเป็นระบบ รู้วิธีคิดที่ถูกต้อง มีทักษะในการใช้ความคิด (Conceptual Skill) มุ่งมั่นเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของตนเองและคุณค่าของผู้อื่น มีทักษะในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Human Skill)

๑.๒ ระดับเจ้าหน้าที่ได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีทักษะในการบริหารและการปฏิบัติงาน (Technical Skill) ตามโครงการ และมีความพร้อมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๓ ระบบการบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร ได้รับการปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับภารกิจขององค์กรมากขึ้น ได้แก่ การปรับปรุงโครงสร้างองค์กร กรอบอัตรากำลัง และการบริหารบุคลากรเชิงกลยุทธ์ พร้อมจัดทำองค์ประกอบของระบบการวัดผลเป็นตัวชี้วัด (KPI Profile) จัดทำสมรรถนะ (Competency) ขององค์กรและบุคลากรแต่ละตำแหน่ง การกำหนดให้มีวัฒนธรรมและค่านิยมร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกันขององค์กร และการจัดทำแผนการพัฒนาบุคลากรระยะ ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑ ซึ่งจะช่วยให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งมองเห็นเส้นทางแห่งความก้าวหน้าในอาชีพของตนเอง

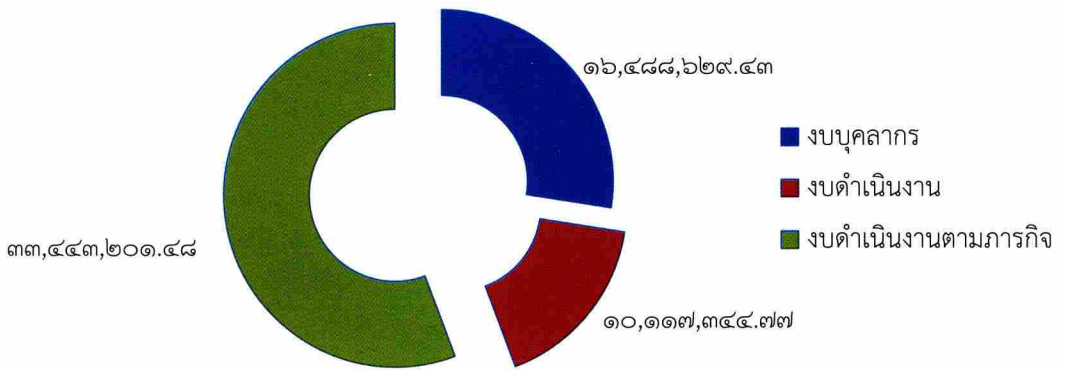
๒) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ศูนย์คุณธรรมช่วยส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนมีความรู้สึก ร่วมในการทำงานเป็นทีม เพื่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่เข้มแข็ง มองเห็นเป้าหมายขององค์กรไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งเกิดการสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมร่วมให้เกิดเป็นรูปธรรมเป็นค่านิยมร่วมของศูนย์คุณธรรม (MORALITY Core Values)

๓.๒ ผลการใช้จ่ายงบประมาณ

งบประมาณอุดหนุนที่ได้รับจัดสรรจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗ จำนวน ๖๒,๐๒๓,๘๐๐ บาท เบิกจ่ายทั้งสิ้น จำนวน ๖๐,๐๔๙,๑๗๕.๖๘ บาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๗ ของงบประมาณที่ได้รับ ซึ่งผลการใช้จ่ายงบประมาณ สรุปได้ ดังนี้

- งบบุคลากร ๑๖,๔๘๘,๖๒๙.๔๓ บาท
- งบดำเนินงาน ๑๐,๑๑๗,๓๔๔.๗๗ บาท
- งบดำเนินงานตามภารกิจ ๓๓,๔๔๓,๒๐๑.๔๘ บาท

ทั้งนี้ ผลการใช้จ่ายงบดำเนินงานตามภารกิจจำแนกตามยุทธศาสตร์ศูนย์คุณธรรมปี พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐ สรุปได้ ดังนี้

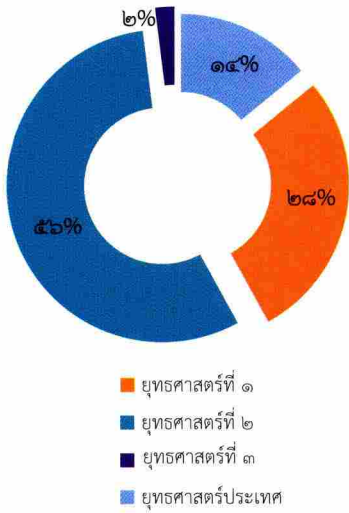
งบดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับจำนวน ๓๔,๒๕๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๕๕ ของงบประมาณที่ได้รับ มีผลการเบิกจ่ายจำนวน ๓๓,๔๔๓,๒๐๑.๔๘ บาท คิดเป็นร้อยละ ๙๘ ของงบภารกิจ ผลการเบิกจ่ายจำแนกตามยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าวิจัยฯ จำนวน ๙,๑๙๘,๓๘๑.๘๔ บาท คิดเป็นร้อยละ ๙๙

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร จำนวน ๖๙๓,๕๔๘.๔๔ บาท คิดเป็นร้อยละ ๙๘

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาระบบการสมัชชาคุณธรรมฯ จำนวน ๑๘,๘๐๖,๙๒๐.๓๑ บาท ร้อยละ ๙๗

ยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy CS) จำนวน ๔,๗๕๔,๓๕๐.๘๙ บาท คิดเป็นร้อยละ ๙๕ ดังแสดงในแผนภูมิ

ผลการใช้จ่าย จำแนกตามยุทธศาสตร์	ผลการใช้จ่าย (ล้านบาท)	ร้อยละ
รวม	๓๓.๔๕	๑๐๐
ยุทธศาสตร์ที่ ๑	๙.๑๙	๒๘
ยุทธศาสตร์ที่ ๒	๑๘.๘๐	๕๖
ยุทธศาสตร์ที่ ๓	๐.๖๘	๒
ยุทธศาสตร์ประเทศ	๔.๗๕	๑๔

สรุปภาพรวมการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้จ่ายได้สูงถึงร้อยละ ๙๗ โดยผลการดำเนินงานได้บรรลุผลสูงกว่าเป้าหมายผลผลิตและตัวชี้วัด และมีเงินคงเหลือซึ่งบ่งบอกถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานสูงและผลสัมฤทธิ์สูง

๓.๓ งบการเงินประจำปี ๒๕๕๗

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)
งบแสดงฐานะทางการเงิน
ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗

(หน่วย : บาท)

	๒๕๕๗	๒๕๕๖
สินทรัพย์		
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	๓๐,๖๙๔,๒๒๖.๖๘	๖๘,๔๒๑,๘๙๗.๐๔
ลูกหนี้ระยะสั้น	-	๑๗๘,๘๐๐.๐๐
วัสดุคงเหลือ	๓๗๖,๑๗๒.๕๐	๓๔๑,๑๒๙.๑๐
รายได้ค้างรับ	๑๓๑,๐๔๓.๐๓	๑๐๓,๑๒๓.๐๘
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	-	๖,๕๐๓.๒๙
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	<u>๓๑,๒๐๑,๔๔๒.๒๑</u>	<u>๖๙,๐๕๑,๔๕๒.๕๑</u>
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		
ลูกหนี้ระยะยาว	๒๐๐.	๒๐๐.
เงินลงทุนระยะยาว	๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	-
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	๑,๒๕๒,๓๖๔.๖๐	๑,๕๖๗,๓๑๑.๓๔
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	<u>๓๖๙,๑๓๗.๖๐</u>	<u>๗๙๒,๗๖๑.๖๑</u>
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	<u>๔๑,๖๒๑,๗๐๒.๒๐</u>	<u>๒,๓๖๐,๒๗๒.๙๕</u>
รวมสินทรัพย์	<u>๗๒,๘๒๓,๑๔๔.๔๑</u>	<u>๗๑,๔๑๑,๗๒๕.๔๖</u>
หนี้สิน		
หนี้สินหมุนเวียน		
เงินรับฝากระยะสั้น	๕๐๗,๓๓๗.๙๒	๕๑๒,๖๙๔.๕๐
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	๒,๔๘๗,๖๖๑.๘๐	๒,๗๐๐,๒๗๙.๕๔
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	<u>๖๒,๕๓๔.๐๗</u>	<u>๑๒๓,๓๔๕.๓๒</u>
รวมหนี้สิน	<u>๓,๐๕๗,๕๓๓.๗๙</u>	<u>๓,๓๓๖,๓๑๙.๓๖</u>
สินทรัพย์สุทธิ	<u>๖๙,๗๖๕,๖๑๐.๖๒</u>	<u>๖๘,๐๗๕,๔๐๖.๑๐</u>
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		
ทุน	๖๔,๑๖๙,๔๐๕.๓๓	๖๔,๑๖๙,๔๐๕.๓๓
รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	๕,๕๙๖,๒๐๕.๒๙	๓,๙๐๖,๐๐๐.๗๗
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	<u>๖๙,๗๖๕,๖๑๐.๖๒</u>	<u>๖๘,๐๗๕,๔๐๖.๑๐</u>

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)
 งบรายได้และค่าใช้จ่าย
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗

(หน่วย : บาท)

	๒๕๕๗	๒๕๕๖
รายได้		
รายได้จากงบประมาณ	๖๒,๐๒๓,๘๐๐.๐๐	๕๙,๖๓๑,๘๐๐.๐๐
รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค	๑,๐๘๙,๐๐๐.๐๐	๒๑๕,๐๐๐.๐๐
รายได้อื่น	<u>๑,๘๓๖,๗๓๔.๗๓</u>	<u>๘๓๗,๗๔๙.๐๕</u>
รวมรายได้	<u>๖๔,๙๔๙,๕๓๔.๗๓</u>	<u>๖๐,๖๘๔,๕๔๙.๐๕</u>
ค่าใช้จ่าย		
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	๑๖,๗๔๐,๖๗๙.๔๓	๑๔,๖๐๗,๔๑๕.๗๕
ค่าตอบแทน	๑,๐๙๗,๕๐๐.๐๐	๒,๑๔๗,๘๐๐.๐๐
ค่าใช้จ่ายเดินทาง	๒๓๒,๘๓๒.๐๐	๓,๕๔๙,๒๙๔.๑๗
ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม	๗,๕๐๐.๐๐	๔,๗๕๕,๑๘๑.๔๕
ค่าวัสดุและค่าใช้จ่ายอื่น	๒,๒๘๐,๗๘๘.๗๙	๑๘,๑๖๐,๒๖๙.๙๙
ค่าสาธารณูปโภค	๑,๔๑๗,๒๖๕.๔๖	๑,๕๙๓,๓๗๗.๓๑
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	๙๐๓,๖๕๕.๗๕	๑,๔๘๓,๕๗๐.๒๕
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	๕,๒๒๐,๕๒๑.๒๓	๑๐,๑๗๓,๙๑๔.๖๐
ค่าใช้จ่ายเงินอุดหนุนตามภารกิจ	<u>๓๕,๓๕๘,๕๘๗.๕๕</u>	<u>๘,๓๕๔,๘๓๐.๐๐</u>
รวมค่าใช้จ่าย	<u>๖๓,๒๕๙,๓๓๐.๒๑</u>	<u>๖๔,๘๒๕,๖๕๓.๕๒</u>
รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	<u>๑,๖๙๐,๒๐๔.๕๒</u>	<u>(๔,๑๔๑,๑๐๔.๔๗)</u>

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)
งบกระแสเงินสด
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗

(หน่วย:บาท)

	๒๕๕๗	๒๕๕๖
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน		
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	๑,๖๙๐,๒๐๔.๕๒	(๔,๑๔๑,๑๐๔.๔๗)
ปรับ กระทบยอดเป็นกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน		
ค่าเสื่อมราคาและตัดจำหน่าย	๙๐๓,๖๕๕.๗๕	๑,๔๘๓,๕๗๐.๒๕
ลูกหนี้ระยะสั้น (เพิ่มขึ้น) ลดลง	๑๗๘,๘๐๐.๐๐	๓๔,๔๔๒,๒๕๗.๒๐
รายได้ค้างรับ (เพิ่มขึ้น) ลดลง	(๒๗,๙๑๙.๙๕)	(๔๐,๖๑๘.๓๐)
วัสดุคงเหลือ (เพิ่มขึ้น) ลดลง	(๓๕,๐๔๓.๔๐)	(๑๐๘,๐๘๕.๓๗)
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น (เพิ่มขึ้น) ลดลง	๖,๕๐๓.๒๙	(๑,๐๔๐.๐๐)
เจ้าหนี้ระยะสั้น เพิ่มขึ้น (ลดลง)	๐.๐๐	(๓๗๙,๓๕๗.๑๑)
หนี้สินหมุนเวียนอื่น เพิ่มขึ้น (ลดลง)	(๖๐,๘๑๑.๒๕)	๔๙,๔๓๖.๓๔
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย เพิ่มขึ้น (ลดลง)	(๒๑๒,๖๑๗.๗๔)	๑๒๔,๔๙๕.๖๓
เงินรับฝากระยะสั้น เพิ่มขึ้น (ลดลง)	(๕,๓๕๖.๕๘)	๔๑,๗๐๔.๕๐
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมการดำเนินงาน	๒,๔๓๗,๔๑๔.๖๔	๓๑,๔๗๑,๒๕๘.๖๗
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน		-
จากการลงทุนระยะยาว	(๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐)	
จากการลงทุนในอาคารและอุปกรณ์ (ครุภัณฑ์)	(๑๖๕,๐๘๕.๐๐)	(๑,๓๕๐,๕๘๐.๐๐)
จากการลงทุนในอาคารและอุปกรณ์ (โปรแกรมคอมพิวเตอร์)	๐.๐๐	(๓๖๔,๐๒๑.๕๐)
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมลงทุน	(๔๐,๑๖๕,๐๘๕.๐๐)	(๑,๗๑๔,๖๐๑.๕๐)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด (ลดลง) สุทธิ	๓๗,๒๗๒,๖๗๐.๓๖	๒๙,๗๕๖,๖๕๗.๑๗
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันต้นงวด	๖๘,๔๒๑,๘๙๗.๐๔	๓๘,๖๖๕,๒๓๙.๘๗
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ ปลายงวด	๓๐,๖๙๔,๒๒๖.๖๘	๖๘,๔๒๑,๘๙๗.๐๔

รายงานประจำปี ๒๕๕๗

Annual Report 2014

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

- พิมพ์ครั้งที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๘
- จำนวนพิมพ์ ๑,๐๐๐ เล่ม
- เจ้าของ ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)
 เลขที่ ๖๙ ชั้น ๑๖-๑๗ อาคารวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU)
 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
 โทรศัพท์ ๐-๒๖๔๔-๙๙๐๐ โทรสาร ๐-๒๖๔๔-๔๙๐๑
 Website : www.moralcenter.or.th
 Facebook : ศูนย์คุณธรรม Moral Center Thailand
 application : moralbook , moral video

คณะกรรมการจัดทำหนังสือ “รายงานประจำปี ๒๕๕๗”

ประธานคณะกรรมการ

นายสุทธิพงษ์ ชาญชยานนท์

คณะกรรมการ

นางวิไลวรรณ ถึกไทย / นายประมวล บุญมา / นางสาวสุขุมาล มลิวัลย์ /
นางสาวพนิดา สัตถาสาธุชนะ / นางสาวพัลลภา ฉัตรทอง / นายดิณฑพัชช์ พูลพิพัฒน์
นางสาวกิริยา สุขประเสริฐ / นางกฤตินิภูมย์ ประสมพลอย /
นายพรณพงษ์ กิตติตันตยานนท์

คณะกรรมการและเลขานุการ

นางสาวภัททิรา วิริยะสกุลธรรม์

สร้างสรรค์รูปเล่ม

บริษัท เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น จำกัด

๑๕๘/๓ ซอยยาสูบ ๑ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๖๑๓-๘๖๑๑-๒ โทรสาร ๐-๒๖๑๓-๘๖๑๖ e-mail: tj8575@gmail.com

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

เลขที่ ๖๙ ชั้น ๑๖-๑๗ อาคารวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU)

ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๖๔๔-๙๙๐๐ โทรสาร ๐-๒๖๔๔-๔๙๐๑

Website : www.moralcenter.or.th

application : moralbook, moral video